Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 142 (8132). ● 28 июль, 1983 йил, ● ПАЙШАНБА ● Баҳоси 3 тийин.

ЮҚОРИ СОРТЛИ ПАХТА УЧУН

...Колхозчиларнинг ҳисобот йиғилиши борар эди. Сўзга чиққан бригада бошлиғи ноліб қолди.

— Ахир, бу қанақаси,— деди у,— биз гектар бошига ҳисоблаганда қўшниларимизга нисбатан 5—6 центнердан кўп пахта етиштирганмиз. Лекин иш кунига олган ҳақимиз эса уларникидан кам бўляпти.

Колхоз иқтисодчиси чиқиб унга шундай жавоб берди: сизлар ортиқча сарф-харажатга йўл қўйдинглар. Терим ёғин-сочинли кунларгача чўзилиб кетди. Пахтанинг сорти анча паст бўлди. Шунинг учун ҳам даромад бироз камайди.

Бу гап-сўзлар бундан бир неча йил илгари Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозида бўлиб ўтган эди. Кейин бу колхоз нарядсиз усулда ишлашга тўла ўтди. Ана шундан сўнг ишга ва меҳнатга бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Ҳар бир колхозчи мумкин қадар вақтдан, техникадан унумли фойдаланишга, топширилган ишни ўз вақтида ва аъло даражада бажаришга, мўл, эртаги, сифатли пахта етиштиришга ҳаракат қилади. Пировард натижа эса шунга яраша қувончли бўлмоқда.

Областимизда бундай хўжаликлар кўп. Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги», Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Коммунистик районидаги «Политотдел», Бекобод районидаги Ленин номли колхозларнинг деҳқонлари ҳар йили давлат планларини ва мажбуриятларини муддатидан илгари барвақт бажариш билан бирга давлатга асосан юқори сортли пахта сотишга муваффақ бўлмоқдалар.

Лекин умуман олганда областимизда етиштирилаётган пахтанинг сифати ҳали талаб даражасида эмас. Ваҳоланки, Ватан биздан фақат аъло сифатли пахта кутяпти. Саноатимиз учун сифатли тола сув билан ҳаводек зарур.

Олтин қўлли пахтакорларимиз бу соҳадаги масъулиятни тўла ҳис қилган ҳолда меҳнат қилмоқдалар. Улар ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида зиммаларига юксак мажбуриятлар олганлар. Об-ҳаво қийинчиликларини мардонавор енгиб, асосий майдонларда мўлжалдаги кўчатларни сақлаб қолдилар. Пахтакорларимиз «оқ олтин» етиштиришнинг Тошкент технологияси деб ном олган илғор усулини янада такомиллаштиришга бел боғлаганлар. Ҳозирги кун талаби уларни ана шундай хайрли ишга даъват этмоқда. Бироқ, ҳали асосий кураш олдинда. Кўчатларнинг бутлиги, ғўзанинг кўкига, ҳосил тугунчаларига маҳлиё бўлиб асло хотиржамликка берилмаслигимиз керак. Партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлиги, яратиб берилган имкониятлар, қулайликлар, имтиёзлардан оқилона фойдаланиб, юқори сортли, толаси пишиқ пахта етиштириш учун ҳар бир район, колхоз ва совхозда агротехника тадбирларини маромида амалга ошириш, Тошкент технологиясини тинмай такомиллаштириб бориш зарур.

Бу йилдан бошлаб пахтага янгича давлат стандартлари асосида ҳақ тўлашга қарор қилинганлиги — пахтакорларимиз тўғрисида кўрсатилаётган ғамхўрликнинг яна бир ёрқин далилидир. Ана шу тартибга мувофиқ пахтанинг навлари ва сортлари бўйича турлича харид нархлари жорий этилади.

Бизнинг областимизда пахтанинг асосан «Тошкент-1», «Андижон-2», «Уйчи-2», «Фарҳод», «Қизил равот» сингари навлари экилади. Деҳқонларимиз кўпроқ «Тошкент-1» навини экишни маъқул кўрмоқдалар. Биринчи зонага кирувчи хўжаликлар шу навдаги пахтанинг ҳар тоннаси учун 780 сўмдан ҳақ оладилар. Бу биринчи зона учун белгиланган эски нархдан 231 сўм ортиқдир. Шу тариқа иккинчи, учинчи, тўртинчи, бешинчи зонага кирувчи хўжаликларнинг пахтаси ҳам ортиқча нарх билан харид қилинади.

Бизнинг областимизда икки хўжалик биринчи зонага, етти хўжалик иккинчи зонага, 53 хўжалик учинчи зонага, 35 хўжалик тўртинчи зонага, 14 хўжалик бешинчи зонага мансубдир. Демак, 111 хўжаликдан 88 таси учинчи ва тўртинчи зонага киради.

Лекин бунга эришиш осон эмас, албатта. Энг аввало ҳар бир колхоз ва совхозда ғўзани соғлом қилиб ўстириш керак. Соғлом ғўзадан — соғлом кўсак, аъло нав пахта олинади. Бу ғоятда масъулиятли ҳамда шарафли ишдир. Бу мақсадга эришмоқ учун айни кунларда хушёрлик кўрсатиб, ғайрат билан меҳнат қилиш, культивация, ҳашаротга қарши кураш ишларининг юксак сифатли бажарилишини таъминлаш, ғўзаси ўсишдан қолган майдонларга шарбат суви беришни намунали ташкил этиш лозим. Бунинг учун ҳар бир қишлоқ меҳнаткаши, ҳар бир мутахассис жон куйдириши, астойдил қайғуриши керак. Ҳосилга ҳосил қўшилаётган шу кунларда ғўзани чанқатиб қўйишга асло йўл қўйиб бўлмайди. Сувдан қолган ғўза гулини тўкиб юборади. Кўсаклари яхши етилмай қолади. Ундан олинадиган тола пишиқ бўлмайди.

Деҳқоннинг қалб қўри, маҳорати, кўз нури билан етиштирилган пахта давлат омборларига аъло сифатли хом ашё сифатида етиб бориши кўпгина омилларга боғлиқдир. Энг биринчи навбатда ҳар бир хўжаликда, ҳар бир участка ва картада машина териминиг муваффақиятли ўтишини таъминлаш керак. Бунинг учун дефолиацияни ғўза биологик жиҳатдан етилиб, мавжуд кўсакларнинг 70—75 проценти очилган даврда ўтказиш талаб этилади. Бу ишни мумкин қадар трактор аппаратларида амалга оширган маъқул. Даланинг ҳолати, ғўзанинг нави, кўсакларнинг очилиш даражасига қараб дефолиантларни шундай тайёрлаш ва пуркаш керакки, натижада бир босқичнинг ўзидаёқ ғўза барглари тўла тўкилсин, дала текис, ўтдан тозаланган бўлиши шарт. Ана шунда машиналар бетўхтов, унумли ишлайди, пахта тўкилмайди, ёрдамчиларга ортиқча эҳтиёж қолмайди.

Лекин ўтган йиллар «тажрибаси»дан шу нарса сир эмаски, айрим район, колхозлар ва совхозларнинг мутахассислари далаларни машина теримига олдиндан пухта тайёрламадилар. Дефолиацияни қайта-қайта ўтказишга йўл қўйдилар. Бунинг устига машиналар пухта созланмади. Натижада терим пайтида пахта сортларининг аралашиб кетишига, тўкилишига, ифлосланишига йўл қўйилди. Ёрдамчилар томонидан териб олинган пахта кўп ҳолларда тўртинчи сортга топширилди. Бу сорт пахта ҳеч кимга сир эмаски, хўжаликка турган-битгани зиёндир.

Бу йил ана шундай камчиликларга йўл қўймаслик учун ҳозирдан ҳаракат қилиш лозим. Фақат биринчи, иккинчи сорт пахта ҳисобигагина планни бажаришни асосий мақсад, шиор қилиб олиш лозим.

Пахтага ҳақ тўлашнинг янги системаси тайёрлов пунктлари, пахта заводлари ходимлари зиммасига ҳам катта масъулият юклайди. Улар пахтани бригада усулида қабул қилиб олиш соҳасидаги тажрибани давом эттиришлари ва такомиллаштиришлари лозим.

Кенг ва бепоён далаларда мўл ҳосил тақдири ҳал қилинмоқда. КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорларидан руҳланган деҳқонларимиз июлнинг қолган кунлари, август ойларида ҳам зарбдорчасига меҳнат қиламиз, Ватанни мўл-кўл ва сифатли пахта билан қувонтирамиз, деган олийжаноб мақсад билан ишламоқдалар.

Областимизга келган қардош озарбайжонлик қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг ўзаро текшириш бригадаси ютуқларимизни қайд қилиш билан бирга камчиликларни кўрсатиб, қимматли маслаҳатлар бермоқдалар. Ҳамма ерда уларнинг маслаҳатларига тўла амал қилайлик. Фақат аъло сифатли ва юқори сортли пахта етиштириш учун барча имкониятларни сафарбар қилайлик.

САНОАТЧИЛАР РАПОРТИ

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Республика Марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, Ўзбекистон ССР саноат корхоналарининг коллективлари маҳсулот реализация қилиш юзасидан 1983 йил январь-июль ойлари планини 26 июлда бажардилар.

Нефть ва кўмир қазиб олиш, газ конденсати, қора металлар прокати, машинасозлик маҳсулотининг бир қанча турлари, ип газлама ва шойи газлама, пайпоқ, қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти ва буюмларининг бошқа турларини ишлаб чиқариш юзасидан январь-июль ойлари планининг тўла ва ошириб бажарилиши кутилмоқда.

(ЎзТАГ).

* * *

Тошкент область саноат корхоналари меҳнаткашлари КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартияси XX съезди тарихий қарорларини ҳаётга изчиллик билан тадбиқ эта бориб, иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, ёнилғи-энергетика ресурслари, хомашё ва материаллардан унумли фойдаланиш бўйича социалистик мусобақани кенг қулоч ёздирган ҳолда кўпчилик муҳим маҳсулот турларини реализация қилиш ва тайёрлаш етти ойлик планини муддатидан илгари 27 июль куни бажардилар. Июль ойи охиригача пландан ташқари 68 миллион сўмликка яқин маҳсулот реализация қилинади.

● ВАЛЕНТИНА Воронова Тошкент тўқимачилик комбинатида бир неча йиллардан бери ишлайди. Калавачилик касбини пухта эгаллаган бу ишчи ўзининг унумли ва сифатли меҳнати билан кўпчиликнинг ҳурматини қозонган. Смена топшириқларини доим 120 процентга етказиб бажармоқда.

В. Портнов фотоси.

ОЗАРБАЙЖОН — ЎЗБЕКИСТОН

ТАЖРИБАЛАРНИ ЎРТОҚЛАШИБ

ОҚҚЎРҒОН. (Ўз мухбиримиздан). Пойтахт области деҳқонлари қардош озарбайжонлик меҳмонларни ҳамма ерда хушнудлик билан кутиб олмоқдалар. Мусобақадошлар қайси хўжаликда, қайси бригадада бўлишмасин уларнинг қимматли маслаҳатлари мамнунлик билан инобатга олинмоқда, илғор тажрибалар бажонидил ўртоқлашилмоқда, тавсиялар берилмоқда.

— Ҳамма далалардаги ғўзаларнинг аҳволи кишини қувонтиради, — дейди ўзаро текширув группасининг раҳбари, Озарбайжон Компартияси Имишли район партия комитетининг биринчи секретари Кабир Исман ўғли Исмоилзода.— Ҳар гектар майдонда ўртача 115-120 мингтадан кўчат сақлаб қолинган. Ғўза тупларида ҳосилнинг тўпланиши яхши. Бу хирмоннинг баракали бўлишидан далолат беради. Муҳими шундаки, иш суръатини бўшаштирмай, зарбдор меҳнатни давом эттириш, кенг майдонларда зудлик билан чеканкани бошлаш зарур.

Озарбайжонлик меҳмонлар Навоий номли колхознинг Беҳзод Пошалиев бошлиқ бригадаси пахтазорларида бўлишди. Бу илғор бригада коллективи 50 центнерли хирмон учун курашмоқда. Ғўзалар ана шу юксак мажбуриятга яраша парвариш қилиняпти. Ниҳоллар дуркун ўсмоқда, Ҳар туп ғўзада ҳозирнинг ўзидаёқ 5—6 тадан тўқ кўсак бор. Коллективнинг 50 центнерлик марранни эгаллашига шубҳа қилмаса бўлади.

Меҳмонлар бригада ғўзаларининг ҳолатига жуда юксак баҳо беришди. Шу билан бирга ўз районларида амалга оширилаётган ишлар ҳақида маълумот беришди. Бу бригаданинг илғор иш тажрибаларини ўзларида ҳам қўллаш истаги туғилганлигини билдирдилар.

«Ленинизм» колхози Оққўрғон районидаги донгдор хўжаликлардан бири ҳисобланади. Яхшибек Турлибоев энг йирик бригадалардан бирига раҳбарлик қилмоқда. Бу коллектив 160 гектар майдонда пахта етиштиради. Гектарларнинг тўлиқлиги, кўчатнинг бутлиги мусобақадошларни мамнун этди. Бу ерда ўртача 130 — 135 тадан кўчат сақлаб қолинган. Дуркун ғўзаларнинг ҳар бирида 6 — 7 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин. Ён шохларида эса кўплаб гул ва шоналар мавжуд. Агар буларнинг ҳаммаси йиғим-терим бошлангунча тўла сақлаб қолинса, ҳосил эртаги, хирмон салмоқли бўлади.

Меҳмонлар бригада далаларида бегона ўт қолдирилмаганлигини айниқса, мамнуният билан таъкидладилар. Яхшибек Турлибоев мусобақадош дўстларга май ойида бўлиб ўтган кетма-кет ёғиндан сўнг бригада аъзоларининг қандай хушёрлик кўрсатганлиги, бегона ўтга қарши қандай кураш олиб борганликлари ҳақида сўзлаб берди.

Мусобақадошлар «Оққўрғон» совхозининг тўртинчи бўлими пахтазорларида бўлганларида деҳқонлар меҳнатига яхши баҳо бериш билан бирга ўзларининг танқидий фикр ва мулоҳазаларини ҳам ўртага ташладилар. Масалан, айрим карталарда кўчат сийрак бўлиб қолган участкалар бор. Шунингдек, ўсишдан орқада қолаётган ғўзалар ҳам йўқ эмас. Демак, ҳозирги қимматли дақиқалардан самарали фойдаланиб ана шу қолоқ участкалардаги ғўзаларни қўшимча озиқлантириш чораларини кўриш керак. Акс ҳолда бундай карталардаги ҳосилнинг чўғи пасаяди. Шунингдек, ғўза туплари ўз танасидан барча кучни ҳосил нишоналарининг кўпайишига ва уларнинг тез пишиб етилишига сарфлашини таъминлаш мақсадида чеканкани тезроқ бошлаш керак бўлади.

Шу куни Озарбайжон ССР ўзаро текширув бригадаси аъзолари С. Сегизбоев номли совхозда, Ҳ. Олимжон номли ва Охунбобоев номли колхозларда ҳам бўлишди.

Қардош республика меҳмонларига Тошкент область партия комитетининг секретари М. Қ. Қодиров ҳамроҳлик қилмоқда.

СИЁСИЙ ЛУҒАТ

«Қисқача сиёсий луғат»нинг учинчи тўлдирилган нашри босмадан чиқди. Луғатда вақтли матбуотда, радио-эшиттиришларда ва телевидение кўрсатувларида айниқса тез-тез учраб турадиган ижтимоий-сиёсий мазмундаги 1200 дан кўп сўз, ибора, тушунчалар бор. КПССнинг иқтисодий ва социал сиёсатини, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг, ҳозирги халқаро муносабатларнинг актуал проблемаларини таърифловчи иборалар китобда катта ўрин олган.

Кўп нусхада босилган луғатни Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

КАСАБА СОЮЗ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИ

Тошкент область касаба союз активи йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилиш қатнашчилари область касаба союзлари Совети секретари С. У. Муҳаммаджонованинг «КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг Пленумда сўзлаган нутқида баён этилган қоида ва хулосалар асосида область касаба союзларининг вазифалари» тўғрисидаги докладини тинглаб муҳокама қилдилар.

Йиғилишда область партия комитетининг секретари А. М. Хўжаев нутқ сўзлади.

Йиғилишда республика касаба союзлари Совети секретари Х. В. Нўъмонов иштирок этди.

Касаба союз активи йиғилишида муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ДАДИЛ ОДИМИ

Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планининг 1983 йил биринчи ярмида бажарилиш якунлари чиқарилди.

Республика Марказий статистика бошқармасининг ахборотида таъкидланишича, шу йилнинг биринчи ярмида халқ хўжалигини ривожлантириш кўрсаткичлари яхшиланди, уларнинг баъзиларида план топшириқлари ошириб бажарилди, ижтимоий ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари ортди. Шу асосда меҳнаткашларнинг фаровонлиги тобора оша борди.

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида фан ва техника ютуқлари жорий қилинди. Илмий-техника программалари топшириқларини амалга ошириш давом эттирилди. 1983 йилнинг биринчи ярмида республикадаги саноат корхоналарида механизациялаштирилган 69 та поток ва автомат линия ўрнатилди, 44 та участка, цех, корхона комплекс механизациялаштирилди ва автоматлаштирилди. Машина, ускуна, аппарат ва приборларнинг 40 та янги тури ўзлаштирилди ва ишлаб чиқарила бошланди.

Халқ хўжалигида 25 мингдан ортиқ ихтирочилик ва рационализаторлик таклифларидан фойдаланилди.

Саноатда маҳсулотни реализация қилиш ярим йиллик плани 102 процент бажарилди. Ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 445 миллион сўмлик ёки 4,8 процент ортди. Истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш 162 миллион сўмлик ёки 6,5 процент кўпайди.

Электр энергетика, химия ва нефть химияси саноати, машинасозлик ва металл ишлаш, ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати, бинокорлик материаллари саноати илдам суръатлар билан ривожланди. Ёқилғи саноати, шиша ва чинни-фаянс саноати, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати ривожланди.

Меҳнат унумдорлиги 1,9 процент ортди. Умуман тармоқ бўйича ва бир қанча саноат министрликлари бўйича меҳнат унумдорлигининг ўсиши ўртача иш ҳақининг оширилишидан ортиқ бўлди.

Маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди: электр энергия — 20,4 миллиард киловатт-соат; минерал ўғит (шартли бирликларда) — 3761 минг тонна; олтингугурт кислотаси — 958 минг тонна; синтетик смола ва пластмассалар — 67,8 минг тонна; химиявий тола ва ип — 16,7 минг тонна; куч трансформаторлари 3651 киловольт-ампер; бронекабель — 8 минг километр; компрессорлар — 5368 дона; тракторлар — 12297 дона; трактор прицеплари — 18,9 минг дона; трактор культиваторлари — 10,9 минг дона; пахта териш машиналари —5113 дона; электр кранлари (шу жумладан махсус кранлар) — 700 дона; экскаваторлар — 782 дона; йиғма темир-бетон конструкциялар ва деталлар — 2700 минг кубометр буюм; шифер — 204 миллион шартли плита; ипак ип — 967 тонна; каноп толаси — 16 минг тонна; ип газлама — 135,4 миллион квадрат метр; шойи газлама — 64,2 миллион квадрат метр; нотўқима материаллар — 50,9 миллион квадрат метр; пайпоқлар — 24,8 миллион жуфт; ички трикотаж — 16,9 миллион дона; устки трикотаж — 9,6 миллион дона; чарм пойабзал — 16,4 миллион жуфт; гўшт (саноат кўламида тайёрланган) — 122 минг тонна; колбаса маҳсулотлари — 27,7 минг тонна; қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари (сутга айлантириб ҳисоблаганда) — 284,4 минг тонна; мол ёғи — 7,1 минг тонна; консервалар — 128,1 миллион шартли банка.

Кўмир, нефть, газ қазиб чиқариш, пўлат, прокат, куч трансформаторлари, йигирув ва пахта териш машиналари, трактор культиваторлари ва шу сингарилар ишлаб чиқариш плани бажарилди.

Халқ истеъмол қиладиган айрим молларни, жумладан ип-газлама ва шойи газлама, пайпоқ ва трикотаж буюмлар, чарм пойабзал ишлаб чиқариш, гўшт, колбаса маҳсулотлари, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, чинни-фаянс идишлар ва шу сингариларни ишлаб чиқариш планга нисбатан кўпайди.

Олий сифат категориясидаги маҳсулотнинг умумий ҳажмидаги саноат маҳсулоти хиссаси 9,6 процент бўлди.

Шу билан бирга бинокорлик материаллари саноати, енгил, пахта тозалаш, озиқ-овқат, маҳаллий саноат министрликлари ва бошқа баъзи министрликларнинг ишлаб чиқариш бирлашмалари ҳамда корхоналари тузилган шартномалар ва бажариш учун қабул қилинган нарядларга мувофиқ истеъмолчиларга маҳсулот етказиб беришни таъминламадилар.

Айрим ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналари маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш, товар-маҳсулот таннархини арзонлаштириш ва фойда олиш топшириқларини бажаролмади, касод маҳсулот чиқарди.

Ишга туширилган айрим қувватлар суст ўзлаштириб борилди ва улардан тўла-тўкис фойдаланилмади. Бронекабель, сульфат кислота, синтетик аммиак, синтетик смола ва пластмасса, химиявий тола ва ип, қурилиш ғишти, гилам ва гилам буюмлар, мол ёғи ва ўсимлик ёғи тайёрлаш плани бажарилмади.

Қишлоқ хўжалиги ходимлари, дейилади сўнгра Ўзбекистон ССР Марказий статистика бошқармасининг ахборотида, кўкламги дала ишларини уюшқоқлик билан ўтказдилар. 1983 йил ҳосилининг экин майдонлари дастлабки маълумотларга кўра 4,1 миллион гектар бўлди. Ўтган йилга нисбатан донли экинлар, шу жумладан, шоли, маккажўхори, пахта, картошка ва сабзавот-полиз экинлари майдони ортди. 726,3 минг гектар ерга озуқа экинлари экилди. Шундан 473,3 минг гектарни кўп йиллик ўт, 93,5 минг гектарни силосбоп маккажўхори ва кўкмаклигида ўриладиган маккажўхори эгаллади. Суғориладиган ерлардаги экин кўпайди.

Илмий асосланган деҳқончилик системасини жорий этиш тадбирлари амалга оширилди. Қишлоқ хўжалигида дон учун экиладиган маккажўхори майдонларининг 70 процентга яқини индивидуал технология билан парвариш қилинмоқда.

Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш корхоналарида экин парвариши, пичан ўриш ва ем-хашак тайёрлаш ишлари бажарилмоқда. Дончилик хўжаликларида дон-бошоқли экинлар ўрим-йиғими ва давлатга дон сотиш тугалланмоқда.

Республиканинг колхозлари, совхозлари ва хўжаликлараро корхоналарида шу йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан етиштирилган гўшт 5 процент, сут 3 процент ортди, тухум етиштириш кўпайди.

Қишлоқ хўжалигига 7115 трактор, 1054 ғалла ўриш комбайни ва 492 силос комбайни, 4425 трактор плуги, 7290 культиватор, 5686 трактор сеялкаси, 2125 косилка, 1076 пресс-подборшчик ва бошқа кўп техника етказиб берилди.

Қишлоқ хўжалиги (100 процент озуқа моддага айлантириб ҳисоблаганда) 749 минг тонна минерал ўғит ва 0,6 минг тонна химиявий озуқа қўшимчалари олди.

Агросаноат комплексида капитал маблағлар, шу жумладан қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқларда 1,5 миллиард сўмни ташкил қилди, шу жумладан қишлоқ хўжалигида 1,3 миллиард сўмдан ошди.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленуми қарорларига, Озиқ-овқат программасининг вазифаларига мувофиқ қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг иқтисодий механизми такомиллаштирилмоқда, колхоз ва совхозларнинг экономикаси мустаҳкамланмоқда. Меҳнатга ҳақ тўлаш аккорд-мукофот системасини қўлланган ҳолда коллектив (бригада) пудрати жорий этилмоқда. Ҳамма ерда агросаноат бирлашмалари тузилди. 1983 йилнинг 1 июлигача 159 район ва 4 область, республика (АССР) агросаноат бирлашмалари ишлаб турди.

Марказий статистика бошқармасининг ахборотида хабар қилинишича, Ўрта Осиё темир йўли ва йўлнинг Ўзбекистон территориясида жойлашган бўлимлари ярим йиллик юк обороти планини 108 ва 109 процент қилиб адо этди. Умумий фойдаланиладиган автомобиль транспорти юк обороти, пассажир обороти, юк ва пассажир ташиш, енгил таксомоторларнинг пулли қатнови юзасидан ярим йиллик планни бажарди. Ҳаво транспортида пассажир ташиш, пассажир обороти, халқ хўжалиги тармоқларига авиация хизмати ишлари ҳажми ярим йиллик плани бажарилди. Ярим йил ичида 2,5 миллион пассажир ташилди.

Алоқа корхоналари маҳсулот ҳажми ярим йиллик планини бажарди ва унинг 5 процент ўсишига эришди. Шу билан бирга алоқа корхоналарининг аҳолига хизмат қилиш сифати бир қанча ҳолларда пастлигича қолаётир.

1983 йилнинг биринчи ярмида давлат капитал маблағлари ҳисобидан 1,5 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Қишлоқ хўжалигида давлат маблағлари ҳисобидан 41 минг гектар суғориладиган янги ерлар деҳқончиликка топширилди, 113 минг гектар яйловга сув чиқарилди, 36 минг гектар майдондаги мавжуд суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшиланди, 33 минг гектар майдондаги мавжуд суғориладиган ерлар яхшилаб текислаб чиқилди, илгари сув чиқарилган 502 минг гектар яйлов майдонида сув хўжалик иншоотлари реконструкция қилинди, 76 минг гектар майдонда суғориш системаларини қайтадан қуриш ва бу системаларни сувга сероб қилиш ишлари ўтказилди.

Халқ хўжалигига сарфланган давлат капитал маблағлари 2,4 миллиард сўм, 1982 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 5 процент кўп бўлди.

Иш бажариш методларини, самарали конструкциялар ва материалларни жорий этиш давом қилди. Катта-катта саноат комплексларини лойиҳалаш ва қуриш узел методи, бино ва иншоотларни инвентар опалубка илғор турларидан фойдаланган ҳолда метин темир-бетондан қуриш қўлланилди.

Шу билан бирга асосий фондлар ва бир қанча ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш плани бажарилмади. Айрим пудратчи қурилиш-монтаж ташкилотлари товар-қурилиш маҳсулоти ва пудрат ишлари ҳажми, меҳнат унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқариш таннархини арзонлаштириш ва фойда олиш юзасидан план топшириқлари бажарилишини таъминлай олмадилар.

Республика халқ хўжалигида ишчи ва хизматчиларнинг сони ярим йил ичида 4444 минг киши бўлди ва ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 135 минг киши кўпайди.

КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми ишлаб чиққан амалий чораларни рўёбга чиқариш натижасида меҳнатни ташкил этиш ва меҳнат интизоми яхшиланди.

Халқ хўжалигида ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 2 процент ортиб, 159 сўмга етди.

Колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ 7 процент кўпайди. Республика аҳолиси ижтимоий фондлардан 3 миллиард сўмликка яқин тўлов ва имтиёзлар олди, бу ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан 4,2 процент кўпдир. Ана шу тўлов ва имтиёзларни ҳисобга олганда ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи ойига 235 сўм бўлди.

Битта корхона, муассаса ёки ташкилотда камида 25 йил, болалари бўлган аёллар учун эса камида 20 йил ишлаган ишчилар ва хизматчиларни узлуксиз иш стажи учун қарилик пенсиясига қўшимча миқдори 10 процентдан 20 процентгача оширилди.

Давлат ва кооперация савдосининг чакана товар обороти 6,2 миллиард сўмни ташкил қилди ва 1982 йилнинг биринчи ярмига нисбатан 4,7 процент ортди. Ярим йиллик план етказиб бажарилмади. Товар обороти кўпайган ҳолда аҳолининг баъзи молларга бўлган ортиб борувчи талаблари тўла-тўкис қондирилмади.

Республика аҳолисига кўрсатилаётган маиший хизмат ҳажми 1982 йилнинг шу даврига нисбатан 11 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 14 процент кўпайди. Маиший хизмат ҳажми реализация қилиш ярим йиллик плани умуман республика бўйича, шунингдек қишлоқ жойларда ҳам бажарилди.

Хизмат доирасидаги корхоналар ва муассасалар иш режимини тартибга солиш тадбирлари амалга оширилди.

Республика меҳнаткашлари давлат, жамоат ва кооператив корхоналар ва ташкилотларнинг, шу жумладан уй-жой қурилиши кооперативлари ва колхозларнинг маблағлари ҳисобига қурилган жами саҳни 1,5 миллион квадрат метрга борадиган 24 мингта янги шинам квартирали бўлдилар.

Уй-жой қурилиш кооперативларининг аъзолари учун дастлабки взнос квартира нархининг 30—40 процентидан 20—30 процентгача камайтирилди, давлат берадиган қарздан узилиш муддати 25 йилга қадар узайтирилди, бошқа хил имтиёзлар ҳам белгиланди. Бундан ташқари, аҳоли ўз маблағлари ҳисобига ва давлат берадиган қарз ёрдамида кўпдан-кўп якка уй-жойлар қуриб олди.

Санаторийлар, дам олиш муассасалари, туристик базалардаги ўринлар сони кўпайди.

Аҳоли пунктларини ободонлаштириш ва газлаштириш давом этди. 1983 йилнинг биринчи ярмида газлаштирилган квартиралар сони 33 мингта кўпайди, шу жумладан қишлоқ жойларда 23 мингта кўпайди.

Ҳаво ва сув ҳавзаларини муҳофаза этиш, табиий ресурслардан рационал фойдаланиш тадбирлари амалга оширилди. Аммо бир қанча корхоналар газ ва чанг ушлайдиган установкаларни, сувни муҳофаза этувчи иншоотларни ишга тушириш ва бошқа хил топшириқларни бажаришда сусткашлик қилмоқда.

Халқ хўжалигига 118 мингдан кўп мутахассис, шу жумладан олий маълумотли 46 мингдан кўп киши ва махсус ўрта маълумотли 72 мингга яқин киши юборилди.

Ўзбекистон ССР аҳолисининг сони 1983 йил 1 июлида 17,3 миллион киши бўлди.

Республиканинг меҳнат коллективлари КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленуми қарорларини якдиллик билан қўллаб-қувватлаб, тўла-тўкис маъқуллаб, 1983 йилги план ва зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини тўла ва ошириб бажаришни таъминлаш тадбирларини рўёбга чиқармоқдалар.

(ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1983 ЙИЛ ИЮНЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА!

МУСОБАҚА ВА МЕҲНАТ ИНТИЗОМИ

ОБЛАСТЬ ИЛМИЙ-АМАЛИЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

«КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми ва меҳнат интизомини кучайтириш ҳамда социалистик мусобақа самарадорлигини ошириш масалалари» — Тошкент область партия комитети томонидан Ангренда ўтказилган илмий-амалий конференция шу темага бағишланди. Конференцияни Тошкент область партия комитетининг секретари А. М. ХЎЖАЕВ кириш сўзи билан очди.

Ангрен шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ш. З. КАМОЛХЎЖАЕВ «КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, социалистик мусобақа самарадорлигини ошириш масалалари ҳақида» доклад қилди.

Конференцияда Бўка район партия комитетининг секретари Ф. У. АЗИМХЎЖАЕВА («Қишлоқ хўжалик илғорларининг экинлар ҳосилдорлигини ва чорва маҳсулдорлигини ошириш юзасидан ватанпарварлик ташаббусларини ривожлантириш бўйича қишлоқ партия ташкилотларининг иши тўғрисида»), Чирчиқ трансформатор заводи партия комитети секретарининг ўринбосари В. Д. ОВИНОВ («Қолоқларсиз ишлайлик» ҳаракатини оммалаштириш бўйича партия ташкилотининг фаолияти тўғрисида»), Ғалаба ремонт-механика заводи партия ташкилотининг секретари Ш. СУЛАЙМОНОВ («Партия ташкилотининг «Шараф ва шуҳрат ҳам меҳнатга яраша!» шиори остида москваликлар бошлаган ташаббусини оммалаштириш юзасидан фаолияти тўғрисида»), «Узбекшахтострой» тресги партия комитетининг секретари А. П. СОЛОВЬЕВ («Бригада пудратини оммалаштириш ва меҳнат интизомини, ишлаб чиқаришда тартибни мустаҳкамлаш, коллектив аъзоларининг меҳнат активлигини ошириш тўғрисида»), Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли колхоз партия комитетининг секретари М. МАМАТХОЛИҚОВ («Социалистик мусобақа таъсирчанлигини оширишда ошкораликнинг аҳамияти тўғрисида»), Ўзбекистон металлургия комбинати партия комитети секретарининг ўринбосари Ю. М. ЮСУПОВ («Партия ташкилотининг меҳнат интизомини ва ишлаб чиқаришда тартибни мустаҳкамлаш юзасидан амалий фаолияти тўғрисида»), Янгийўл шаҳар маиший хизмат кўрсатиш комбинати партия ташкилотининг секретари Л. Ф. ДЕВЯТОВА («Социалистик мусобақа ва коммунистик меҳнат учун ҳаракатни ривожлантиришда идеологик кадрларнинг роли тўғрисида») сўзга чиқдилар.

Қуйида илмий-амалий конференцияда қилинган доклад ва нутқларнинг баёни берилмоқда.

ШУ КУННИНГ ШИОРИ

Шу кунларда бутун мамлакатимиз КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми томонидан қабул қилинган қарорларнинг чуқур ва ҳаяжонлантирувчи таъсири остида яшамоқда,— таъкидлади ўзининг кириш сўзида Тошкент область партия комитетининг секретари А. М. Хўжаев.— Пленумнинг қоидалари ва хулосалари жуда катта назарий ва амалий аҳамиятга эгадир. Улар совет халқининг фаровонлиги ҳақида ғамхўрлик қилиш партиянинг энг асосий вазифаси бўлиб келганлиги ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолиши ҳақида, партиямиз бошлаб бораётган йўл ҳаётимизни янада бадавлат, янада қувончли қилувчи меҳнат қаҳрамонликлари йўли эканлигига бизни яна бир бор ишонтирди. Экономиканинг юксалиши билан, мамлакатимизнинг белгиланган мақсадлар сари одим ташлаб бориши билан бу вазифа янги мазмун билан бойимоқда, янги талаблар қўймоқда.

Меҳнат унумдорлигини тубдан ошириш — иқтисодий соҳадаги энг муҳим вазифадир,— таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов партия Марказий Комитети июнь Пленумидаги нутқида.— Уни муваффақиятли бажариш бутун партия, бутун халқнинг куч-ғайратини талаб этади.

Областимиз партия ташкилотлари меҳнат унумдорлигини янада ошириш мақсадларига қаратилган социалистик мусобақани кенг авж олдиришда катта тажриба тўпладилар. Сўнгги вақтларда мусобақанинг оммавийлиги ортди, ошкоралиги сезиларли даражада кучайди, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари ютуқларини пропаганда қилиш ва ишлаб чиқаришга жорий қилиш бўйича ишлар яхшиланди.

Ҳозирги вақтда мусобақада 1 миллион 200 минг киши иштирок этмоқда. 720 минг меҳнаткаш коммунистик меҳнат зарбдори номини олиш учун курашмоқда. Улардан 318 минг ходим ана шу фахрли номни олишга муваффақ бўлди.

Республикамиз 15 илғор ишчисининг ўн биринчи беш йилликда ўн йиллик ва ундан ҳам кўпроқ йил топшириқларини бажариш юзасидан бошлаган ташаббусини областимизнинг 2700 меҳнаткаши қўллаб-қувватлади. Областимизда бу ватанпарварлик ташаббусини муҳокама қилиш давомида кўпгина янги ҳаракатлар вужудга келди. Масалан, «Беш йилликни 4—4,5 йилда бажарамиз» шиори остида бошланган ҳаракатда 50 мингдан ортиқ ишчи, 1750 бригада, участка, смена, цех қатнашмоқда. «Беш йиллик топшириғини кам сонли ишчилар состави билан бажарамиз» шиори остида бошланган ҳаракатни 370 бригада коллективи қўллаб-қувватлади. Шу туфайли 700 ишчининг кам сонли ёки қолоқ бригадаларга ўтиб ишлашлари учун имконият туғилди.

Объектларни муддатидан илгари фойдаланишга топшириш учун бораётган социалистик мусобақада 124 мингдан ортиқ бинокор қатнашмоқда. Пудрат асосида ишлаётган бригадалар сони ортиб, 1414 тага етди. Улар қурилиш-монтаж ишлари жами ҳажмининг 60 процентдан ортиқроғини бажармоқдалар.

Қишлоқ меҳнаткашлари фидокорона ишламоқдалар. Илғор пахтакорлар, сабзавоткорлар, ғаллакорлар, чорвадорлар, пиллакорларнинг экинлардан юқори ҳосил олиш юзасидан бошлаган ташаббуслари кенг оммалашди. Область партия комитети томонидан маъқулланган ва ҳар гектар ердан 60 центнердан «оқ олтин» етиштириш юзасидан бошланган ташаббусни 300 дан ортиқ бригада қўллаб-қувватлади. 100—120 центнердан маккажўхори дони етиштириш, ҳар бир сигирдан йилига 5—6 тоннадан сут соғиб олиш юзасидан бошланган ва бошқа шу каби ташаббуслар издошлари ҳам кўпайиб бормоқда.

Давлат планлари ва социалистик мажбуриятларни бажариш, маҳсулот сифатини ошириш, ишлаб чиқариш қувватлари, хом ашё, энергия, иш вақтидан яхшироқ фойдаланиш, уюшқоқлик ва масъулиятни кучайтириш учун курашда ҳар бир меҳнаткашнинг гражданлик фазилатлари, уларнинг умум иши учун сидқидилдан меҳнат қилишга бўлган эҳтиёжи шаклланади.

Ишлаб чиқариш новаторларининг ташаббусларини пропаганда ва тарбиявий ишнинг барча воситалари билан қўллаб-қувватлаш, оммалаштириш ва ҳар бир меҳнаткашнинг унумли, самарали меҳнат қилишга даъват этувчи ташкилий, иқтисодий, ахлоқий тадбирлар кўламини кенгайтириш лозим.

* * *

Ангренликлар ўтган олти ойда пландагидан ташқари 2,5 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилдилар. — деди ўз докладида Ш. З. Камолхўжаев. — Норматив соф маҳсулот кўрсаткичи муваффақиятли бажарилмоқда. Меҳнат унумдорлиги плани ошириб бажарилди. Ангрен кўмир разрези кончиларининг шонли ишлари республикамиз ташқарисига ҳам ёйилган. Бу йил разрезда 5,3 миллион тоннадан кўпроқ кўмир қазиб чиқарилади ва у муттасил кўпайиб боради. Айни вақтда корхона реконструкция қилинмоқда. Унинг биринчи босқичидаёқ кўмир қазиб чиқариш ҳажми деярли икки баравар кўпаяди. «Қора олтин»нинг бундай кескин ортиши шаҳар яқинида жойлашган янги Ангрен ГРЭСини ёқилғи билан ишлаши сабаблидир. Ҳаммага маълумки, бу нурхонанинг қурилиши КПСС XXVI съезди қарорларида назарда тутилган.

Хом ашё, ёқилғи-энергетика ва бошқа мавжуд ресурсларни иқтисод қилиш мусобақанинг энг асосий мақсадларидан биридир. Ўтган биринчи ярим йилликда 1356 тонна шартли ёқилғи ва ўз эҳтиёжлари учун сарфланадиган 650 минг киловатт-соат электр энергияси иқтисод қилинди.

«Резинотехника» заводи коллективи маҳсулот сифатини яхшилаш учун самарали курашмоқда. Биринчи сифат категориясидаги буюмлар маҳсулот жами ҳажмида беш йилликнинг биринчи йилида 17 процентни ташкил этган бўлса, 1983 йилнинг биринчи ярмида 38,1 процентга етди. Шу давр мобайнида заводда бракка йўл қўйиш 9 баравар камайди.

Мусобақа миқёслари муттасил кенгайиб бормоқда. Бекобод меҳнаткашлари билан меҳнат рақобати тобора яхши самара бермоқда. «Узбекшахтострой» тресги Иваново областидаги бинокорлар билан мусобақалашяпти, донгдор шахтёр, шаҳар партия комитети бюроси аъзоси Абдураҳмон Маматов бошчилигидаги бригада Болгария Халқ Республикасининг Хасково округидаги икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ради Станчев раҳбарлигидаги кончилар бригадаси билан беллашмоқда. Бундай рақобат интернационал тарбиянинг яхши мактаби бўлиб ҳам хизмат қилади.

Беш йилликнинг иккинчи ярмида «Узбекшахтострой» тресги коллективи социалистик мусобақанинг авангардида бораяпти. Трестнинг Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор Дмитрий Андреевич Зазулин бошчилигидаги бригадаси шу йилнинг май ойидаёқ беш йиллик планни бажарганлиги ҳақида рапорт берди. Отажон Аннамуродов, Яков Генрихович Янцен, Габидзян Шакирдзянович Шакирдзяновлар раҳбарлигидаги коллективлар ҳам юксак унум билан ишламоқдалар.

Бу йил шаҳардаги транспорт ташкилотлари коллективлари фидокорона меҳнат қилмоқдалар. 7-автобазада социалистик мусобақанинг энг муҳим масалаларидан бири — ҳар соҳада тежамкорликка катта эътибор берилмоқда. Бунинг натижасида шу йилнинг биринчи ярмида 26 тоннадан кўпроқ бензин ва 32 тоннага яқин дизель ёнилғиси иқтисод қилинди. Бу социалистик мажбуриятда назарда тутилганидан анча кўпдир. Меҳнат рақобатида олдинда бораётганлар орасида Озод Жамолов раҳбарлигидаги шофёрлар бригадасини алоҳида тилга олгинг келади.

Ҳозирги вақтда шаҳардаги 50 корхона ва ташкилотда ёрдамчи хўжалик бор. Улар ўртасида социалистик мусобақа махсус ишлаб чиқилган шартлар асосида йўлга қўйилган. Шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитети ҳузурида ташкил этилган махсус комиссия мусобақа натижаларини якунлайдилар. Барча мусобақа иштирокчилари ишлаётганларнинг сонига қараб 5 группага бўлинган. Ғолиблар кўчма вимпеллар билан мукофотланадилар. Шунингдек, ёрдамчи хўжаликни ривожлантиришга энг кўп ҳисса қўшган ходимга сотиш учун битта енгил автомашина ажратилмоқда.

Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, қаерда раҳбарлар идеология ишида шахсан иштирок этаётган, меҳнаткашлар олдида лекция ва суҳбатлар билан чиқаётган бўлсалар, шу корхоналарда тартиб ва уюшқоқлик юқори бўлмоқда. Бундай раҳбарлар шаҳримизда анчагина бор.

Партия комитетлари идеологик, оммавий-сиёсий иш усул ва услубларини муттасил такомиллаштиришлари, ғоявий-сиёсий, меҳнат ва ахлоқий тарбиянинг муштараклигини таъминлашлари, барча социал группаларни ғоявий таъсир билан қуршаб олишлари, айниқса, ёшларга катта эътибор беришлари керак.

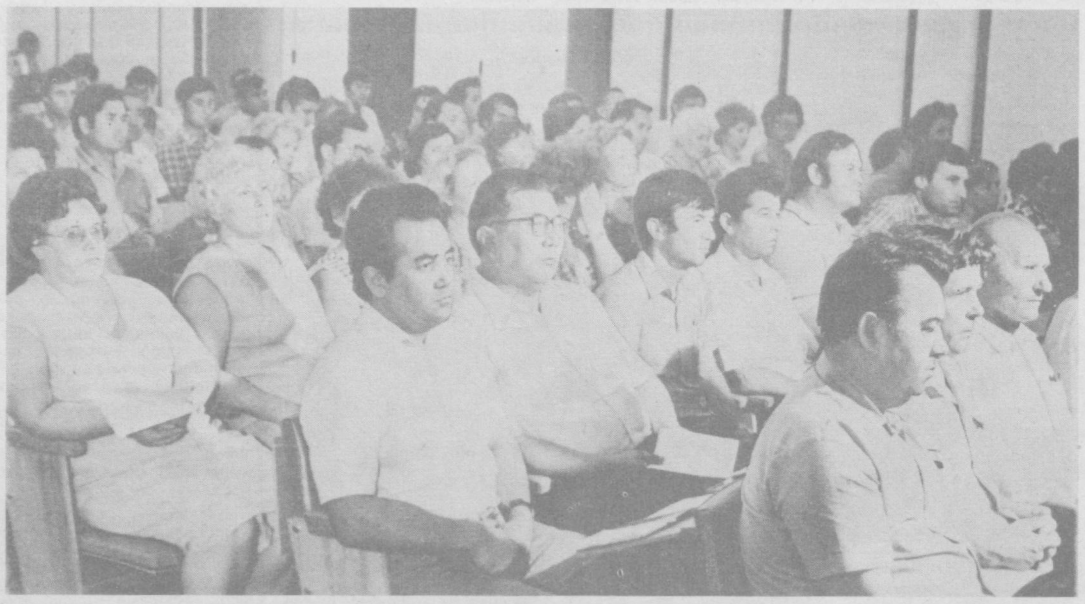

Суратда: Конференция залида.

В. ПОРТНОВ фотоси.

ҲАММА БИЛИБ ТУРСИН

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун кураш — ишимизнинг муҳим занжирий қисми эканлигини яна бир бор таъкидланди, — деди ўз нутқида М. Маматхолиқов. — Бу масаланинг ҳал қилиниши бевосита ҳар бир кишида омма манфаати учун сидқидилдан ишлаш эҳтиёжини тарбиялашга боғлиқдир. Шунинг учун ҳам бу ишни пухта ташкил этиш лозим. Мусобақанинг ошкоралиги бу соҳада катта аҳамиятга эгадир. Ўтган йиллар тажрибаси шуни кўрсатдики, унга етарли баҳо бермаслик ходимларнинг меҳнат активлигини камайтирар экан.

Қишлоқ хўжалик ишининг ўзига хос хусусиятлари мутахассисларимиз ва жамоат ташкилотларидан мусобақани ташкил этишда тадбиркорлик билан иш кўришни талаб этади. Қаерда бу масалага бутун масъулиятни ҳис қилиб ёндошилса, ўша ерда муваффақиятларга эришилмоқда.

Кейинги йилларда бизда социалистик мусобақани ташкил этишнинг аниқ усули таркиб топди. Йил бошида бригадаларда ва барча бўлинмалар бўйича партия комитети вакиллари иштирокида йиғилишлар ўтказилади, уларда социалистик мажбуриятлар муҳокама қилинади, сўнгра бу мажбуриятлар партия комитетида тасдиқланади.

Ҳар қандай қишлоқ хўжалик ишлари бошланишидан олдин социалистик мусобақа шартлари ишлаб чиқилади.

Мусобақа натижалари ҳар беш кунда якунланади. Ғолибларга тантанали йиғилишларда ёрлиқлар, вимпеллар, миннатдорчилик билдирилган мактублар ва пул мукофотлари берилади. Энг яхшиларнинг номи ҳурмат китобига ёзилади, уларнинг фотосурати «Ҳурмат тахтаси»га қўйилади.

Йил охирида ҳар куни мусобақа ғолибларини шарафлаш маросими ўтказилади, уларнинг шаънига концертлар қўйиб берилади.

Намунанинг кучи улуғдир. Лекин ҳозирги кунда ким олдинда бораётганлигини билишнинг ўзи кифоя эмас. Энг муҳими яхши ишлаётганларнинг усулларини ўзлаштиришдан иборат. Колхоз партия комитети шу мақсадда «Илғорлар тажрибаси — ҳаммага» ахборот варақаларини чиқаришга қарор қилди. Колхозчилар олдида илғорларнинг ўз иш тажрибаси ҳақида сўзлаб беришлари муттасил ташкил этилмоқда.

* * *

Биз 1979 йилда ишлаб чиқаришни бошқаришнинг Магнитогорск системасини қўллай бошладик, — деди ўз нутқида Ю. Юсупов. — Унинг мазмуни шундан иборатки, бригада ҳар бир аъзосининг коллектив муваффақиятидаги иштироки унинг қўшган меҳнати билан эмас, шунингдек, жамоат ҳаётида иштирок этиши билан ўлчанади. Бу усул бизга бригада формасини муваффақиятли жорий қилиш имконини берди. Ҳозирги вақтда 477 бригаданинг 334 таси янги усул бўйича ишламоқда. Меҳнат иштироки коэффициенти қўлланаётган бригадаларда меҳнат унумдорлиги 3-4 процент юқори бўлмоқда. Меҳнат интизомининг мустаҳкамланиши ва ишлаб чиқаришда тартибнинг йўлга қўйилиши меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатининг ривожланишига ёрдам бермоқда. 7 цех, 28 участка, 13 та бригада коммунистик меҳнат коллективи деган юксак номни олган, 3890 нафар ишловчига коммунистик меҳнат зарбдори унвони берилган. 2 мингга яқин ишчи ана шундай юксак номни олиш учун курашмоқда.

Социалистик мусобақани якунлашда меҳнат интизомининг аҳволи энг асосий шартлардан бири бўлиб қолди. Меҳнат ва жамоат интизомининг бузилишига йўл қўйган коллективлар мукофотли ўринларни олишга даъвогар бўлолмайдилар.

Биз прогулчиларга, бригадалар, участкалар коллективларида жамоат тартибини бузувчиларга қарши курашнинг турли формаларидан фойдаланмоқдамиз. Цехларнинг партия, касаба союз ташкилотлари тартибни бузувчиларни ўз вақтида муҳокама қилиш устидан қатъий назорат олиб борадилар. Бундай тартиб интизомнинг мустаҳкамланишига ёрдам бермоқда.

Комбинатимизда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш муаммоси тўла ҳал қилинди деб айта олмаймиз. Биз КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми қарорларига амал қилиб, бундан буён ҳам оммавий-сиёсий ва ташкилотчилик ишини меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини ҳар томонлама мустаҳкамлашга йўналтирамиз.

НАМУНА ДАЪВАТ ЭТАДИ

Бўка райони меҳнаткашлари ўн биринчи беш йилликнинг ўзак йилида 85 минг тонна «оқ олтин», 28 минг 600 тонна дон, 5 минг 300 тонна сабзавот, 4 минг 500 тонна полиз экинлари, 2270 тонна гўшт, 12 минг 380 тонна сут, 2 миллион 600 минг дона тухум етиштиришга аҳд қилганлар,— деди ўз нутқида Ф. У. Азимхўжаева.— Бу юксак социалистик мажбуриятларнинг бажарилишида ватанпарварлик ташаббуслари ва илғор иш усулларини пропаганда қилиш, уларни ёйиш катта роль ўйнайди.

Агитаторлар, сиёсий ахборотчилар, «Билим» жамияти аъзолари, хўжаликларнинг бош мутахассислари ва раҳбарлари дала шийпонларида, чорвачилик фермаларида ана шундай темаларда лекциялар ва суҳбатларни доим ўтказиб келмоқдалар. Йил бошидан бери район партия комитетининг штатсиз лекторлари ва «Билим» жамияти аъзолари томонидан илғор тажриба ва қимматли ташаббусларни ёйиш бўйича 213 та лекция ўқилди.

Кўпчилик ташаббускорларнинг ўзлари агитаторлар ҳисобланишади, ўз тажрибаларини актив пропаганда қилишади. Улар орасида Ҳамза номли колхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Саодат Гулаҳмедова, «Партия XIX съезди» колхозидан Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Аҳмад Душанбоев, Тимирязев номли колхоздан Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери Баёнқул Раҳмонов, «Ленинобод» колхозидан КПСС XXVI съезди делегати Инобат Ҳожибекова ва бошқалар бор. Уларнинг юксак партиявий эътиқоди, меҳнатдаги ва турмушдаги шахсий намунаси районимиздаги барча меҳнаткашлар учун илҳомлантирувчи куч бўлиб хизмат қилмоқда. Район партия комитетининг пропаганда ва агитация бўлимида ватанпарварлик ҳаракатлари ташаббускорлари ва уларнинг издошлари тажрибасини пропаганда қилишни тартибга солувчи кенгашлар тузилган. Хўжаликлар ва муассасаларда эса бу масалалар билан партия ташкилотларининг секретарлари шуғулланмоқдалар.

Илғор тажрибани ёйиш ўз самарасини бермоқда. Агар 1978 йилда пахта ҳосилдорлигини 55 центнердан оширган битта бригада бўлса, ўтган йили уларнинг сони 10 тага етди. Чорва ва паррандa кўпайди ҳамда уларнинг маҳсулдорлиги ошди. 1978 йилда ҳар бир соғин сигирдан 3315 килограммдан сут соғиб олинган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 3482 килограммга етди.

Бу йил район меҳнаткашлари олдида катта вазифалар турибди. Ана шу вазифаларни бажариш учун район партия комитети қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида катта ташкилотчилик, тарбиявий ишни олиб бормоқда.

* * *

«Қолоқларсиз ишлайлик» шиори остида бошланган ташаббуснинг кенг оммалашиши катта аҳамиятга эгадир, —деди ўз нутқида В. Д. Овинов. — Ҳозирги вақтда бизда 65 бригада, 23 участка, 16 цех ва 1680 нафар ишчи ана шу шиор остида мусобақалашмоқда. Қолоқларсиз ишлаш ишлаб чиқариш резервларини доим қидириб топиш ва уларни ҳаракатга келтириш, техника, фан ютуқлари ва илғор тажрибадан ҳар бир иш жойида оқилона фойдаланиш демакдир. Бу ташаббус мусобақанинг боришини ҳар куни таҳлил қилиш, бригадалар, участкалар, сменалар, цехлар ишини назорат этиш имконини беради.

Чирчиқ трансформатор заводи партия ташкилоти илғор ташаббусларни пропаганда қилиш ва оммалаштириш учун турли-туман иш формаларидан фойдаланмоқда. Иқтисодий мактаблар тингловчилари амалий машғулотларда меҳнат унумдорлигини ошириш резервларини ўргандилар, касбдош дўстларига ана шундай резервларни қидириб топишда ёрдам бердилар.

Оммавий ахборот воситалари оғзаки ва кўргазмали сиёсий агитация, лекция пропагандаси, қисқаси идеологик таъсир кўрсатишнинг бутун кўп тармоқли комплекси кишиларнинг меҳнат ва сиёсий активлигини оширишга қаратилгандир. Корхона партия ташкилоти янгийўлликлар ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватлади, кенг ёйилишини рағбатлантириб, ҳамма жойда интизом ва тартибни, социалистик ахлоқ нормаларини бузиш ҳолларига нисбатан муросасизлик вазиятини вужудга келтиришга ҳаракат қилмоқда.

ШАРАФ ВА ШУҲРАТ — МЕҲНАТГА ЯРАША

Коллективимиз аъзоларининг меҳнат шон-шуҳрати кодекси тексти ёзилган ва чиройли қилиб жиҳозланган стенд заводимизнинг кўзга кўринарли жойига осиб қўйилган,— деди ўз нутқида Ш. Сулаймонов.— Унинг 14 та банди бор. Аммо уларнинг мазмунини қисқача қилиб қуйидагича изоҳлаш мумкин: социалистик жамиятда ҳар бир киши меҳнатига қараб шарафланади.

Коллективдаги муҳитни яхшилашга қаратилган тадбирлар таркибида интизомни мустаҳкамлаш масаласи алоҳида ўрин эгаллайди. Ана шу муҳитнинг қандайлиги меҳнатга, иш жойига, дўстларига, давлат бойлигига тежамкорлик билан муносабатда бўлиш каби масалалар социалистик мусобақа иштирокчиларининг энг асосий ғамхўрлиги бўлиб қолди. Меҳнатни мустаҳкамлаш ҳар бир иш жойида унумдорликни ва меҳнат сифатини анча яхшилаш имконини беради. Партия ташкилоти, маъмурият, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, халқ контроли группалари, хотин-қизлар Совети, ўртоқлик суди, жамоатчи кадрлар бўлими, ичкиликбозликнинг олдини олиш ва унга қарши кураш бўйича комиссия, мураббийлар кенгаши ва комсомол прожекторининг куч-ғайрати шунга қаратилгандир.

Меҳнаткашларнинг турмуш шароитларини яхшилаш ҳақида ғамхўрлик қилиш интизомни мустаҳкамлаш, коллективни жипслаштириш учун курашда катта аҳамиятга эгадир. Заводимизнинг ўз ёрдамчи хўжалиги бўлиб, унда 80 та йирик шохли қорамол гўшт учун боқилмоқда. Сут ишчилар оилаларига реализация қилиняпти. Ошхона тушликда сут ва биринчи таомларни ишчиларга пулсиз бермоқда. Сирдарё соҳилида дам олиш зонамиз бор.

Бизнинг коллективда меҳнат унумдорлигини оширишнинг жуда катта бошқа резервлари ҳам бор. Ўтган беш йилликда унумдорликни икки баравардан зиёд оширдик. Бу беш йилликда эса «Ишчилар сонини кўпайтирмасдан ишлаб чиқаришнинг ўсишига эришайлик» шиори остида меҳнат қилмоқдамиз.

* * *

Партия комитетининг таклифи билан 1973 йилда бригада пудратини жорий қилишга киришдик,— деди ўз нутқида В. П. Соловьев.— Биринчи бўлиб Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор, ҳозирги вақтда пенсияга чиққан А. Куртасанов бошчилигидаги бригада янги усулда ишлашга ўтди. Ҳозир бу бригадага О. Аннамуродов раҳбарлик қилмоқда. Тажриба кўнгилдагидек бўлди. Ишчиларга мукофотлар тўланди. Сўнгра ғишт терувчи тўртта бригада уй-жой қурилишида бригада пудратига ўтиб ишлаш хоҳишини билдирди.

Уй-жой қурилишида бригада пудратини қўлланиш бўйича иш тажрибасини умумлаштирган партия комитети бу усулни саноат объектлари қурилишига ҳам жорий қилишни тавсия этди.

1974 йилнинг апрелида Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги системасида А. З. Зборивец раҳбарлигидаги комплекс бригада саноат объекти қурилишида бригада пудрати шартномасини тузиб ишлай бошлади.

Партия комитети хўжалик раҳбарларига 1976 йилдаёқ бригада усулини оммавий жорий қилишни таклиф этди. Натижада шу йили 11 бригада, 1978 йилда 19 бригада, 1979 йилда 36 бригада пудрат асосида ишлай бошлади. 1980 йилдан бошлаб эса 46 та асосий қурилиш бригадалари бригада пудратини қўлламоқдалар.

Хўжалик ҳисобининг янги формаси меҳнат интизомини мустаҳкамламоқда. Улар юксак кўрсаткичларга эришмоқдалар. Бизнинг Дмитрий Зазулин, Антон Зборивец, Отажон Аннамуродов, Абдуллажон Қорабоев, Яков Янцен, Раиса Фролова ва бошқа кўпгина илғор бинокорларимиз коллективлари меҳнатга ижодий муносабатда бўлиш, бутун куч-ғайратларини сарфлаб ишлаш намуналарини намойиш этмоқдалар.

ТАРҒИБОТ КУЧИ

Биз — хизмат кўрсатиш соҳаси ходимлари зиммасига масъулиятли иш — кишиларнинг ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш, уларнинг яхши яшашлари, самарали меҳнат қилишлари учун ёрдам бериш вазифаси юклатилган, — деди ўз нутқида Л. Девятова. — Бу вазифаларни комплекс ҳал қилишда меҳнат коллективининг роли каттадир.

Шаҳар маиший хизмат кўрсатиш комбинати партия ташкилоти, маъмурияти мусобақани ташкил этишнинг турли формаларидан фойдаланмоқдалар. Илғор тажрибани оммалаштириш, ташаббусларни қўллаб-қувватлаш, меҳнаткашларни меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш ва бошқа формалар шулар жумласидандир.

Партия ташкилоти агитация активига таяниб 1983 йил ва умуман беш йиллик вазифаларини ҳар бир меҳнаткаш онгига етказиш учун кўп иш қилмоқда. Энг яхши активларнинг тажрибаси, бизнинг бутун амалий идеологик ишимиз ҳар бир ишчи-хизматчини коллектив олдида турган вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши учун самарали ишлашга, резервлар ва имкониятларни ишга солишга даъват этади. Бу соҳада мураббий агитаторлар Қодиров, Анненкова, Гимранова, Абдуқосимоваларнинг тажрибаси диққатга сазовордир.

Идеология кадрлари барча меҳнаткашларнинг ва аввало ҳали юксак натижаларга эришмаётган ишчи-хизматчиларнинг ташаббускорлигини ривожлантиришга эришишни ўзларининг бурчлари деб ҳисобламоқдалар. Биз ишлаб чиқариш илғорларининг ижодий иш тажрибасини умумлаштириб, бошқалар ўртасида кенг ёймоқдамиз. Бизда ким виждонан меҳнат қилса ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда, эътибор билан қуршаб олиниб меҳнатига яраша тақдирланмоқда.

* * *

А. М. Хўжаев илмий-амалий конференция ишини якунлар экан, унинг иштирокчиларига меҳнат унумдорлигини ҳар томонлама оширишга қаратилган социалистик мусобақани ташкил этиш бўйича областимиз илғор коллективларининг тажрибасини чуқур ва ҳар томонлама ўрганишни тавсия этди.

У шуни таъкидладики, энг муҳим муаммо ҳисобланган меҳнат унумдорлигини ошириш муаммосини ҳал қилиш йўлида хўжалик юритишнинг интенсив усулларини, фан ва техника ютуқларини жорий қилиш ва шу асосда совет халқининг фаровонлигини ошириш кўп жиҳатдан меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг аҳволига боғлиқдир. Область партия ташкилотларининг идеологик, оммавий-сиёсий иши ана шу муҳим социал-иқтисодий вазифани ҳал қилишга қаратилмоғи керак. Улар ўзларининг шу амалий фаолиятларида КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми қарорлари, партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг шу Пленумдаги нутқида баён қилинган қоидалар ва хулосаларга амал қилишлари лозим.

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ — ҲАММАНИНГ ИШИ!

ОИЛА БИЛАН КОЛХОЗГА

Калинин районидаги Куйбишев номли колхоз меҳнаткашлари ўтган юбилей йилида сабзавот ҳосилдорлигини гектарига 450 центнерданга етказиб, зиммага олинган социалистик мажбуриятларни ортиғи билан бажаришган эди. Азамат деҳқонлар ўн биринчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили планини ҳам муддатидан илгари — 10 июнда шараф билан уддалашди. Давлатга планда кўзда тутилган 5485 тонна ўрнига 5490 тонна сабзавот маҳсулотлари етказиб берилди. Бу кўрсаткич шу кунгача эса 6000 тоннадан ҳам ошиб кетди.

Ўзларининг ички резерв ва имкониятларини чамалаб кўрган дала меҳнаткашлари мазкур йилда икки план миқдорида, яъни, давлатга 11 минг тонна сабзавот сотишга аҳд қилишган.

Яқинда мухбиримиз шу хўжаликда бўлиб, колхоз раиси Эргаш ПЎЛАТОВдан қўлга киритилаётган муваффақиятларнинг сири нимада эканлигини гапириб беришни сўради.

— Халқимизда, — деди раис,— «Ким ишлашни хоҳласа имконият қидиради, ким ишлашни истамаса баҳона қидиради» деган ажойиб нақл бор. Биз ҳам ишимизни ана шу ҳикмат асосига қуришга ҳаракат қиляпмиз. Тадбиркорлик билан иш юритиб, ички резерв ва имкониятларимиздан имкони борича унумли фойдаланмоқдамиз.

Бу йил эртаки ва кечки карамдан 5000 тонна, саримсоқ пиёздан 700 тонна, лавлагидан 1000 тонна, сабзидан 600 тонна, бодрингдан 200 тонна, помидордан 2700 тонна ва сабзавот экинларининг бошқа турларидан 800 тонна ҳосил етиштириб, умумий ҳосилдорликни 550 центнерданга етказиш учун курашаяпмиз. Ҳозирги кунга келибоқ мавжуд 200 гектар майдоннинг ҳар гектаридан олинган ҳосил 300 центнердан ҳам ошди.

Албатта, бундай ютуқларни қўлга киритишимизда хўжаликда тузилган оилавий звеноларнинг самарали натижалар бераётганлигини алоҳида таъкидлаш лозим бўлади. Ўтган йили бундай звеноларнинг сони 193 та эди, холос. Бу йил эса барча сабзавот майдонларимиз 270 хонадонга тақсимлаб берилган.

Ўз-ўзидан, нима учун қисқа фурсатда хўжаликда оилавий звено тузиб ишлаш истагини билдирганлар сони кўпайди, деган савол туғилади. Очиғини айтишим керакки, бунинг асосий сабаби звено аъзоларининг моддий манфаатдорликлари ортиб бораётганлигидадир. Бундан эса хўжалик ҳам яхшигина фойда кўрмоқда.

Колхозда барча звенолар нарядсиз системада ишлайди. Улар хўжаликка келтирган умумий даромадларининг маълум проценти миқдорида ҳақ олишади. Масалан, оилавий звено аъзолари 1 гектар ердан 50 тонна карам ҳосили олиб, 25 тийиндан колхозга топширишса, уларга 500 сўм ҳақ тўланади. Ёки 1 гектар ердан кўк ҳолдаги 30 тонна саримсоқ пиёз 70 тийиндан ўтказилса, звено аъзолари 12 минг сўм маош олишади. Агар 15 тонна саримсоқ пиёз қуруқ ҳолда 1 сўм 20

ҚИШЛОҚДА БРИГАДА ПУДРАТИ

тийиндан сотилса, звено аъзоларига колхоз 9000 сўм ҳақ тўлайди...

Ўтган йили Равшанбек Ҳайдаров бошлиқ оилавий звено аъзолари 12 минг 201 сўм, Ханифа Маҳкамова бошлиқ звено аъзолари 10 минг 615 сўм, Отажон Тўйчиев хонадони вакиллари эса 9318 сўм, Рихсибой Қорабоев звеносидагилар эса 9996 сўм миқдорида ҳақ олишди. Умуман, бошқа звено аъзоларининг даромадлари ҳам 3000 сўмдан кам бўлмади.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, звено аъзолари пландан ортиқча топширилган маҳсулот учун белгиланган миқдорда қўшимча ҳақ олишади. Аммо топширилган маҳсулот планга нисбатан қанча кам бўлса, уларга тўланадиган маош ҳам шунча камаяди. Бир мисол келтирамиз. Звенода 15 тонна ўрнига 12 тонна саримсоқ пиёз топширилди, дейлик. Бунга звено аъзолари 7200 сўм маош олишлари керак эди. Бироқ топширилган маҳсулот планга нисбатан 25 процент етмагани учун уларга 1775 сўм кам ҳақ тўланади.

Булардан ташқари колхоз правлениеси ва хўжалик умумий мажлиси қарорига мувофиқ экинларни қаровсиз қолдирган, маҳсулотни ўз вақтида топширмаган, шунингдек, уларни ўз ҳолича бозорга чиқариб сотишга ҳаракат қилган ва талон-тарожликка йўл қўйганларга нисбатан ҳам кескин чоралар қўлланади. Яъни, уларга бериладиган ҳақ 50 процентга чегириб ташланади. Маҳсулотни талон-тарож қилинишига йўл қўйган ҳамда бозорга чиқариб сотишга ҳаракат қилганларга эса мутлақо ҳақ берилмайди.

Албатта, бундай тадбирларнинг ишлаб чиқилиши ва уларнинг қатъий амалга оширилиши самарали натижалар беряпти.

Оилавий звено тузган кишиларнинг кўпчилиги турли соҳа вакиллари бўлиб, уларнинг айримлари асосий ишдан ажралмаган ҳолда колхозда меҳнат қилишади. Шунинг учун биз уларнинг «икки фронтда унумли меҳнат қилишларига етарлича шарт-шароит яратиб беришга ҳаракат қиляпмиз. Шартномага мувофиқ звеноларга зарур бўлган маҳаллий ва минерал ўғитлар, экинларни ўз вақтида ишлаш учун техника воситалари колхоз томонидан кечиктирмай етказиб берилади. Агроном-энтимолог, мутахассислар вақти-вақти билан барча звеноларнинг далаларини айланиб, ҳашарот ва касаллик тушган карталар бўлса аниқлашади. Унга қарши зудлик билан тадбирий чоралар кўришади, амалий ёрдам беришади. Звено аъзолари ўз навбатида колхоз томонидан яратилаётган бу имкониятлардан фойдаланиб, экинлар парваришини ўз вақтида ва сифатли амалга оширадилар. Бунинг натижасида эса, албатта мўл ҳосил етиштирилади.

Яна бир масалага, у ҳам бўлса яхлит-яхлит карталарда бир-икки турдаги экинларни ўстиришга алоҳида эътибор беряпмиз. Ҳозирги пайтда энг кичик картамиз 5 гектар, энг каттаси 25 гектардан иборат. Бу бир турдаги экинларнинг бир хил шароитда, бир текис ривожланиши, техникадан, сувдан, маданий ва минерал ўғитлардан унумли фойдаланиш имконини яратмоқда.

Хўжалигимизда булардан ташқари мева ва узум етиштириш, шунингдек, чорвачиликни ривожлантиришга ҳам катта эътибор беріляпти.

Колхоз сут-товар фермасида ҳозир 600 бош қорамол мавжуд. Шундан 210 боши сигирлардир. Шу кеча-кундузда соғилаётган 140 сигирнинг ҳар биридан кунига ўртача 12 килограммдан ошириб сут соғиб олинмоқда.

Ҳозиргача давлатга 280 тонна сут, 29 тонна гўшт топширилди. Бу ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анча кўп демакдир. Шунингдек, хўжаликда 7000 бош парранда мавжуд, давлатга 187 минг дона тухум сотилди.

Биз 1983—1984 йил қишлови учун ҳам пухта ҳозирлик кўрмоқдамиз. Бу йил жамғарилиши керак бўлган 2,5 минг тонна дағал хашакнинг 2 минг тоннасини тайёрлаб қўйдик. Бу ишларда Раҳмат Аҳмедов бошлиқ озуқакорлар бригадаси аъзолари алоҳида жонбозлик кўрсатишяпти. Уларга етарлича машина ва механизмлар бириктириб қўйилган.

Хўжалигимиз аъзолари бундан буён ҳам самарали меҳнат қилиб, СССР Озиқ-овқат программасининг тўла-тўкис бажарилишига ўзларининг муносиб улушларини қўшаверадилар.

● БЕКОБОД районидаги «Далварзин» совхозининг Ҳаким Раҳимқулов бошлиқ бригадасида бу йил йигирма гектар ерга дон учун маккажўхори экилган. Деҳқонлар гектаридан 100 центнердан «каҳрабо дон» олишни мўлжалламоқдалар. Суратда: бригада бошлиғи Ҳ. Раҳимқулов макка сўтасини кўздан кечирмоқда.

М. Қорабеков фотоси.

ОТА ИЗИДАН

Бири-бирига туташиб кетган сабзавот пайкаллари, мевали боғлар эрта тонгданоқ кишилар билан гавжум. Дуркун палакларда пишиб етилган чўғдек қизил помидорлар кўзни қамаштиради. Мевали дарахтларнинг шохлари ҳосил баракасидан эгилган.

Соат миллари ҳали 9 га етмай туриб колхозчилар ҳар бири 10—12 тадан яшикни помидорга тўлдириб қўйишибди. Эртаки экиндан бўшаган нариги картада кечки сабзавот экиш қизғин. Ўқувчи-ёшлар ва студентлар ёзги таътилларини боғларда ўтказиб ғарқ пишган мева ҳосилини йиғиб-териб олишда боғбонларга кўмаклашмоқдалар.

Хуллас, Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг Адҳам Эгамназаров бошлиқ бригадаси дала ва боғларида иш қизғин. Бригадир ҳали ёш бўлсада, ишни кенг фронт бўйлаб тўғри ташкил этишнинг уддасидан чиқаяпти. Чунки у жуда ёшлигиданоқ дала ишларига аралашиб юриб, кўзи пишиб қолган. Унинг отаси миришкор деҳқон, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анвар Эгамназаров. Ўрта мактабни битиргач бевосита далаларда меҳнат қилиб тажрибасини оширди. Кейинчалик қишлоқ хўжалик институтининг агрономлик факультетида ўқиб билимини янада мустаҳкамлади. Шуни ҳисобга олган колхоз правлениеси 1980 йили унга йирик бригадалардан бирини ишониб топширди.

ЛАВҲА

Йўловчининг кимлиги йўл бошида эмас, карвон йўлга чиққанда билинади, деганларидек, колхоз правлениесининг янглишмаганлиги, Адҳамнинг эса ёш бўлса ҳам кичик бўғин раҳбари сифатида пишиб етилгани дастлабки йилиёқ маълум бўлди. У бригадирлик қилган биринчи йилнинг ўзидаёқ давлат планлари анча ортиғи билан бажарилиб, коллектив илғорлар сафидан ўрин олди.

Эндиликда бригаданинг 81 гектарлик мевали боғи бор. Бундан ташқари 53 гектар ерга турли хил сабзавот ва картошка экилади. Бригаданинг Мирзоҳид Рустамов, Абдувоҳид Абдуманнопов каби сувчилари, Лутфи Файзуллаева, Дилобар Ҳидоятова сингари илғор аъзолари пишиб етилган ҳосилни пешма-пеш териб олиш ва кечки сабзавот экинларини сифатли парвариш қилишда бошқаларга ўрнак бўлишяпти.

Коллектив 1983 йил планини камида 130 процент бажариш мажбуриятини олган. Ҳозирги кунгача давлатга 550 тонна сабзавот, 132 тонна картошка, 150 тоннадан зиёд мева етказиб берилди. Бу кўрсаткичлар йиллик планнинг муддатидан илгари ортиғи билан бажарилишидан далолат бериб турибди.

З. ТОШПЎЛАТОВА.

МАДАДКОРЛАР

Долзарб палла. Деҳқон машаққат билан тер тўкмоқда. Унинг оғирини енгил қилиш учун бўкалик маданият ва маиший хизмат кўрсатиш ходимлари ҳам белни маҳкам боғлашган.

Ўтган ҳафтада Ленин номли колхоз дала шийпонларида лекция уюштирилди, автолавкада савдо ташкил қилинди. Пахтакорлар медицина кўригидан ўтказилди. Бир неча турда маиший хизмат кўрсатилди.

Район бадиий ҳаваскорларининг дам олиш соатларидаги чиқишлари ҳам барчага манзур бўлди. Айниқса, хушовоз хонандалар А. Тожиев, Ч. Тожиёқубов, раққоса Г. Абдуллаевалар маҳорати колхозчиларда яхши таассурот қолдирди.

Ш. ШАРИПОВА.

УМР БЕҲУДА ЎТМАЙДИ

Район марказий касалхонасининг кенг йўлкасидан оқ халат кийган ўрта бўйли киши тез-тез одимлаб бор-япти. Ҳар сафар унинг майин табассум билан порлаб турувчи чеҳраси бугун негадир ўйчан, ташвишли. Мана, у рентген хонасидан қўлида касаллик варақаси ва қора плёнка билан чиқди: «Беморга зудлик билан қон қуйиш керак». Унинг кўз олдидан кеча «тез ёрдам» машинасида келтирилган мажолсиз, ранги оппоқ бемор гавдаланди. Бош терапевт Холмурод Шоматов рентген қоғозини қўлда тутганча шитоб билан бемор ҳузурига кириб кетди.

...Ўрта мактабда ўқиб юрган Холмуроднинг бирдан-бир орзуси келажакда геолог-инженер бўлиш эди. У бепоён кенгликларда, осмонўпар тоғларда, она-замин қаърида яшириниб ётган мислсиз бойликларни излаб топиш иштиёқида ёнарди. Шунинг учун химия, география, физика фанларидан доимо аълога ўзлаштирарди.

Бир куни Тошкентга келган Холмурод акаси ишлайдиган Ўрта Осиё травматология ва ортопедия институтига борди. Ҳамшира унга профессорнинг операцияда эканини айтди. Кўп ўтмай операция хонасидан Насриддин ака, унинг орқасидан ғилдиракли аравачада беморни олиб чиқиб келаётган медицина ходимлари кўринди. Бемор кўзларида қайтадан аланга олаётган ҳаёт учқунларини кўриб, унинг чин юракдан айтилган миннатдорчилик сўзларини эшитган Холмуроднинг юраги алланечук бошқача ура бошлади. Юрагида акаси билан чексиз фахрланиш туйғуси пайдо бўлди.

Шу-шу бўлдию, беморга нажот бағишлаш иштиёқи Холмуроднинг режаларини тамоман ўзгартириб юборди. У акаси каби врач бўлишни дилига маҳкам тугди.

ШИФОКОРЛАР ҲАЁТИДАН

Ўрта мактабни тугатиб ҳужжатларини Тошкент медицина институтига топширган Холмурод кириш имтиҳонларидан муваффақиятли ўтиб студент бўлди. Сершавқ талабалик йиллари, сершовқин аудиториялардаги баҳслар, домлаларнинг қизиқарли лекциялари ортда қолди. У ўқиш билан биргаликда Тошкент шаҳар «тез ёрдам» пунктида фельдшер бўлиб ишлади. Устозлари Р. Абдуллаев, марҳума Зулфия Иброҳимовалардан олган сабоқларини тажрибали врачларнинг ёрдами билан амалий равишда боғлаб борди.

1956 йилда Холмурод имтиёзли диплом билан она қишлоғи — Пискентга қайтиб келди. Ёш мутахассисни янги очилган Керовчи касалхонасига бош врач қилиб тайинлашди. Икки йил ўтгач эса район марказий касалхонасининг ич касалликлар бўлимига мудир бўлди.

Мана, 25 йилдирки, Холмурод Шоматов шу бўлимда самарали меҳнат қилиб келмоқда. У меҳрибон устоз сифатида билганларини ёшларга сидқидилдан ўргатмоқда. Э. Иззетова, Ш. Иброҳимова, М. Акбарова, А. Назаровалар уни чин дилдан эъзозлаб, устозим дея фахрланишади.

Унинг хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган У «Ҳурмат белгиси» ордени, «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали, кейинроқ «Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш аълочиси» унвонини олишга муваффақ бўлди.

Шоматовларни ҳақиқатда шифокорлар оиласи дейиш мумкин. Унинг акаси таниқли профессор, медицина фанлари доктори Насриддин Шоматов қатор йиллар давомида Ўрта Осиё травматология ва ортопедия институти коллективига раҳбарлик қилди. Ҳозир пенсияда. Унинг рафиқаси Насибахон опа ҳам врач. Холмуроднинг укалари Жамолиддин ва Нуриддин — стоматолог, келини Ҳамида — педиатр, умр йўлдоши Ҳадичахон ва яна бир келини Рихсихон, қизи Мавлуда — медицина ҳамширалари, куёви Йўлдош ҳам — терапевт. Унинг бир қизи Ҳакима — Қозон медицина институтида, ўғли Сирожиддин ТошМИда таҳсил кўришмоқда.

Район бош терапевти, биринчи категорияли врач тинмай изланади, малака оширади. У бир неча маротаба республика қон қуйиш институтида, Куйбишев ва Москва шаҳарларида бўлиб, ўз малакасини ошириб қайтди.

— Юрак ором билмаслиги керак, — дейди Холмурод ака. Менинг бирдан-бир орзуим — юрагим уриб турса-ю, беморларга нафим тегаверса, муолажаларим туфайли соғайган ҳар бир беморни кўрсам кўнглим тоғдек кўтарилади. Шундай пайтларда умрим беҳуда ўтмаётганидан ўзимни бахтиёр ҳис этаман.

Р. ДАДАБОЕВА,
Пискент шаҳри.

ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МОЛЛАРИ МЎЛ ВА СИФАТЛИ БЎЛСИН

ТОЛДАН ТЎҚИМА МЕБЕЛЛАР

Янгибозордаги эксперименталь ихтисослашган бирлашманинг Ангрендаги тўқима буюмлар цехи қуввати борган сари ошмоқда. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган турли буюм ва жиҳозларни айниқса ихчам, енгил мебелларни харидорлар ёқтириб қолишди.

Бу мебель — бир стол, икки кресло ва гултагдан иборат. У асосан маҳаллий хом ашё — толдан тўқилган. Енгил, қулай ва кўркамдир.

Бу маҳсулотнинг биринчи намунасини бундан икки йил муқаддам яратган эдик, — дейди бирлашма бош директорининг ўринбосари Г. Арцрун, — жойларда кўргазмалар ташкил этдик. Кўпчиликка манзур бўлди. Ҳозир бу маҳсулотимиз жуда харидоргир бўлиб, магазинга келган заҳоти кишилар дарҳол сотиб олишяпти. Ўтган йили 45 минг сўмлик сотилган эди. Бу йил 200 минг сўмлик ишлаб чиқариш ниятимиз бор. Эҳтиёж эса ундан ҳам кўп. Шуни ҳисобга олиб бутун резервларни ишга соламиз, маҳсулотни кўпроқ ишлаб чиқариш учун курашмоқдамиз.

Бош директор ўринбосарининг айтишича, дам олиш мебели креслоси учун 1 сўм 2 тийинлик, стол учун 1 сўм 56 тийинлик хом ашё, яъни тол, плёнка, лак сарф бўлар экан.

Тўқима мебель ишланганда безаш учун тол аралаш турли рангдаги плёнка-поливинихлорид фойдаланилади. У Тошкент пластмасса заводи чиқиндиларидан танлаб олинади. Турли рангдаги поливинихлорид мебелга алоҳида чирой бахш этади.

Цехда умуман маҳаллий хом ашёдан харидоргир кенг халқ истеъмоли буюмларининг кўплаб хилларини ишлаб чиқаришга, янги хилларини яратишга катта аҳамият беріляпти. Масалан, қамиш, турли маҳаллий материаллардан ёшлар сумкаси, шляпа, болалар кровати, беланчак, турли шаклдаги стол, стуллар ва бошқа хил буюмлар намуналари яратилмоқда. Уларнинг айримлари яқин вақтларда савдога чиқарилади.

Б. ПЎЛАТОВ.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

МИЛЛИЙ БАЙРАМГА ТУҲФАЛАР

◆ **ГАВАНА,** 26 июль. (ТАСС). Кубаликлар миллий қўзғолон кунига — Фидель Кастро бошлиқ ватанпарварлар Монкада казармасини қаҳрамонона штурм қилганлигининг 30 йиллигига атаб ватанга ажойиб меҳнат совғаларини тайёрладилар.

Об-ҳаво шароитлари ғоят ноқулай келганлигига қарамай, мамлакатнинг асосий бойлиги — шакарқамишни ўриб олиш ва қайта ишлаш иши муваффақиятли тугалланди. «САФРА—83» республиканинг бутун тарихида энг маҳсулдор ва самарали мавсум бўлди. Металлургия ва металл ишлаш саноатининг ишчилари юбилей йилида юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришдилар.

Сантьяно-де-Куба вилоятининг меҳнаткашлари байрамни муносиб кутиб олиш учун ўтказилган умумхалқ социалистик мусобақасида ғолиб чиқдилар.

АФРИКАЛИК КУРАШЧИГА МУКОФОТ

◆ **КАРАКАС.** Ирқчилик ва апартеидга қарши жанубий африкалик курашчи Нельсон Мандела Симон Боливар номидаги мукофотга сазовор бўлди.

Бу мукофотни ЮНЕСКО Жанубий Америка халқлари озодлик кураши раҳбари С. Боливар туғилган куннинг 200 йиллиги шарафига Венесуэла ҳукуматининг ташаббуси ва кўмаги билан таъсис этди. Бу мукофот демократия учун, ирқчиликка, мустамлакачиликка қарши, кишини киши томонидан эзишнинг бошқа формаларига қарши курашишга актив ҳисса қўшганлик учун берилади.

Африка миллий конгресси ижроия комитетининг аъзоси, Африка жанубида миллий озодлик ҳаракатининг танилган раҳбарларидан бири Н. Мандела ўзининг бутун ҳаётини ирқчиликка ва апартеидга қарши курашга бағишлади. Претория маъмурлари 1964 йилда уни турмага ташлаган эдилар.

Н. Манделани озод қилиш учун бошланган ҳаракат бутун дунёда кенгайиб бормоқда. У кўпгина мамлакатлар ва халқаро ташкилотлар мукофотларининг лауреатидир. 39 давлатдан 1400 шаҳарнинг мэрлари жанубий африкалик ватанпарварларни дарҳол озод этиш тўғрисидаги талаб баён қилинган арзномани имзоладилар. Н. Манделани, Жанубий Африка Республикасидаги барча курашчиларни озод қилиш учун ҳаракат халқаро куни ҳар йили 11 июнда нишонланади.

(ТАСС, 26 июль).

ШАҲАР ВА ҚИШЛОҚЛАРИМИЗ ГЎЗАЛ БЎЛАВЕРСИН!

БЕРЛИН, 26 июль. (ТАСС). «Шаҳар ва қишлоқларимиз гўзал бўлаверсин — биз билан бирга меҳнат қилинг!» Умумхалқ ҳаракати Германия Демократик Республикасида тобора кенг ёйилмоқда. Миллионлаб гражданлар — ишчилар, хизматчилар, студентлар ишдан бўш вақтларида ихтиёрий равишда шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштириш билан шуғулланмоқдалар, уй-жойларни ремонт қилмоқдалар, болалар ва спорт майдончаларини жиҳозламоқдалар, хиёбонлар ва боғлар барпо этмоқдалар.

Шу йилнинг биринчи ярмида республиканинг барча округларида кўнгиллилар бажарган қурилиш ишларидан 1,87 миллиард маркалик иқтисодий самара олинди. Бу эса ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 403 миллион маркалик кўпдир. Олти ой мобайнида ўн минглаб квартира, магазин, поликлиника, маданият муассасалари ремонтдан чиқарилди.

Уй-жойларни, болалар майдончаларини тартибга келтириш, кўчатзорларни, гулзорларни парвариш қилиш юзасидан жамоатчилик шартномаларини тузиш бу ҳаракатнинг янги формасидир. Республика шаҳарлари ва аҳоли пунктларида ҳозиргача 114 мингтадан кўп шундай шартнома тузилган.

(ТАСС).

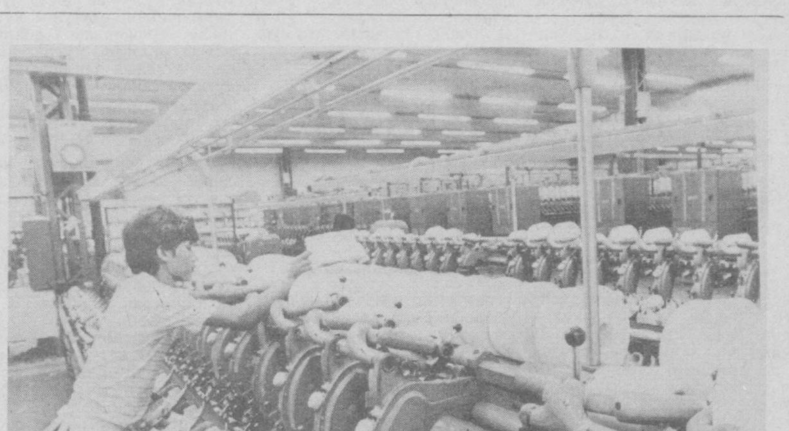

● Никарагуадаги «Фанатекс» миллий тўқимачилик фабрикаси мамлакатнинг энг йирик саноат корхоналаридан биридир.

СУРАТДА: фабрика цехларидан бири.

ТАСС фотохроникаси.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

◆ **БЕРЛИН.**

Қўшма Штатлар Марказий Америкада вужудга келган хатарли аҳвол учун бутунлай жавобгардир. Бу ерда бўлиб ўтган халқаро ёшлар митингида қабул қилинган баёнотда шу ҳақда гапирилади. ГДР, МХР, Никарагуа, СССР ва бошқа мамлакатларнинг вакиллари Америка империализми Никарагуага қарши олиб бораётган эълон қилинмаган уруш регионда кескинликни янада кучайтиради, бошқа давлатлар халқларининг тинчлиги ва мустақиллигига хавф солади, деб таъкидладилар.

Митинг қатнашчилари Никарагуа халқи билан бирдамлик ҳаракатини кенг авж олдириш зарурлигини айтдилар, халқаро жамоатчиликни Рейган маъмурияти Марказий Америкада ўтказаётган интервенциячилик сиёсатини қоралашга даъват этдилар.

◆ **БРЮССЕЛЬ.**

Июнь ойининг охирида Европа иқтисодий ҳамжамияти мамлакатларида 11 миллион 469 мингдан зиёд ишсиз бор эди. Булар «умумий бозор» давлатлари ишга яроқли аҳолисининг 10,2 процентидир. Ишсизлардан 4,3 миллион киши ёки уларнинг 37,6 проценти 25 ёшгача бўлган йигит ва қизлардир.

Европа ҳамжамиятлари комиссияси ана шу маълумотларни эълон қилди.

◆ **ДАМАШҚ.**

Иордан дарёсининг босиб олинган ғарбий соҳилидаги барча турмаларда икки ҳафтадан буён забастовка давом этмоқда. Исроил қамоқхоналарида азоб чекиб ётган фаластинлик ватанпарварлар қамоқхона ходимларининг ваҳшийларча қийноқлари ва камситишларига қарши норозилик билдирмоқдалар, Исроил оккупациясини тугатишни талаб қилмоқдалар. Ал-Халил шаҳри турмасидаги фаластинлик маҳбуслардан кейин Рамаллах, Женин ар-Рамла, Ғазо сектори турмаларидаги бошқа араб ватанпарварлари ҳам очлик эълон қилдилар.

Биз, дейишди маҳбуслар, Исроил босқинчи маъмурлари халқаро Қизил Крест вакилларига яшаш шароитларимиз билан танишиш учун турмага киришга рухсат бермагунча курашни давом эттираверамиз. Сионист қамоқ ходимларининг ваҳшийлиги, деб таъкидлайди Фаластин ВАФА агентлиги, кенг жаҳон жамоатчилигига маълум бўлиши керак.

(ТАСС, 26 июль).

*

ИНТЕРВЕНЦИЯГА ТАЙЁРГАРЛИК КЎРМОҚДАЛАР

◆ **ПАНАМА.** Рейган маъмурияти, деди Панама халқ партияси марказий комитети сиёсий бюросининг аъзоси Карлос Франсиско Чангмарин ТАСС мухбири билан суҳбатда, Марказий Америкада қуролли интервенция тайёрламоқда. Бу интервенция жуда яқин вақт ичида бошланиб кетиши мумкин.

К. Ф. Чангмарин президент Рейганнинг яқинда айтган гаплари хатарли эканлигини кўрсатиб ўтди. Рейган Никарагуани «тинчликка интилмасликда», шунингдек «Сальвадорда партизанлар ҳаракатига даҳлдорликда» асоссиз айблади. Бошланаётган ҳарбий машқлар сингари ана шу туҳматдан иборат баёнотлар ҳам, деди К. Ф. Чангмарин, Никарагуа халқига қарши навбатдаги иғвогарлик, АҚШнинг региондаги агрессив ниятларининг яна бир тасдиғидир.

(ТАСС).

ОММАВИЙ ЮРИШ

◆ **ДЕҲЛИ.**

Панжоб штатининг энг катта шаҳри — Амритсарда ҳинд халқининг тинчлик ва бирлик учун оммавий юриши бўлиб ўтди. Бу тадбир ташқи ва ички реакциянинг шу штатдаги вазиятни беқарорлаштиришга, штат территориясида қўрқув ва тартибсизликлар муҳитини вужудга келтиришга уринаётганлигига қарши кенг норозилик кампанияси доирасида бир қанча жамоат ташкилотларининг ташаббуси билан ўтказилди. Юришда Ҳиндистон парламентининг депутатлари, Панжоб қонун чиқарувчи мажлисининг аъзолари, жамоат арбоблари, ишчилар, деҳқонлар, студентлар иштирок этди. Беш юздан кўп киши экстремист тўдалар ҳатти-ҳаракатининг кучайишига қарши ҳинд халқи жипслигини мустаҳкамлашга даъват этувчи сўзлар ёзилган транспарантларни кўтариб, шаҳарнинг марказий кўчаларидан ўтди. Юришдан кейин бўлиб ўтган митинг қатнашчилари Ҳиндистонни парчалаб юбориш учун курашаётган сепаратчиларнинг океан нариёғидаги гиж-гижловчиларини қаҳр-ғазаб билан қораладилар.

(ТАСС).

ФАКТ ВА ШАРҲ

МАШИНА БИЛИМЛАРНИ БАҲОЛАЙДИ

Москвадаги Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «Халқ маорифи» павильонида яқинда қатор янги экспонатлар пайдо бўлди. Улар орасида «СУОК-I» маркали қурилма ҳам бор. Кичик схемага асосланган бу билимларни баҳоловчи аппарат Тошкент политехника институтида тайёрланган.

Ҳақиқатан ҳам ўқув жараёнига жорий этилган ушбу оригинал қурилма олий ўқув юртида лекция ва амалий машғулотларнинг янада мазмунли ҳамда қизиқарли бўлишини таъминлашда муҳим роль ўйнамоқда. Ҳозирги замон ўқитиш методикасининг асосларидан бири сифатида кибернетика принципларига асосланган ҳолда институт доценти П. Исматуллаев бошчилигида кашф қилинган «СУОК-I» типидаги аппарат ўзига кенг йўл топди.

Студентларни ўқитиш ва уларнинг билимини назорат қилиш мақсадида яратилган қурилма қатор афзалликларга эга. «СУОК-I» ёрдамида махсус программаларга асосланган автоматлаштирилган назоратнинг дидактик масалалари ишлаб чиқилади ҳамда студентларнинг турли фанларда индивидуал жавоблари умумлаштирилади ва баҳоланади.

Янги моделдан катта аудиторияларда имтиҳон олиш жараёнида ҳам кенг фойдаланилади. «Ақлли» машина студентларнинг жавобларини методик жиҳатдан тўғри ва аниқ баҳолашда ўқитувчига яқиндан ёрдам бериши мумкин. Ана шу жараёнда вақт анча тежалади. Қисқаси, «СУОК-I» қурилмаси ўзлаштирилган билимлар программаси билан студентлар ўртасида алоқа воситаси вазифасини ўтайди.

«СУОК-I» «имтиҳон» ва «ўқитиш»дан иборат икки режимда «фаолият» кўрсатади. Бу ҳол студентлар билимини назорат қилиш бўйича автоматлаштирилган аудиториялардан фойдаланиш имкониятини беради. Шу сабабли ҳам институтда автоматлаштирилган синфлар ташкил этишга киришилди. Шунингдек, «СПО-I» типида программалаштирилган ўқитиш бўйича тажриба-намуна стенди тайёрланди. Бундай методик тавсияномани барча техник фанларга тадбиқ этиш мумкин.

Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими Давлат комитетига қарашли ўқув лабораторияларида «СУОК-I» дастлабки синовдан ўтди. Олмаота энергетика институтида, Олмалиқ кон-металлургия техникумида олиб борилган тажрибалар ҳам ижобий якунланди. Шунингдек, Ашхобод, Душанба, Фрунзе шаҳарларидаги қатор олий ўқув юртларида ҳам ундан фойдаланиш тадбирлари белгиланди.

«Ақлли» машина ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамиятининг мукофотига сазовор бўлди. Бундан олдинроқ «СУОК-I» қурилмаси Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «ихтирочи ва рационализаторлар таклифлари» тематик экспозициясида энг яхши экспонат сифатида намойиш қилинган эди.

Кейинчалик унинг намуналари Мўғулистон ва Афғонистонда намойиш қилинган кўргазмалардан ўрин олди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси кибернетика тажриба намуна заводида қурилманинг 200 дан ортиқ дастлабки намунаси ишлаб чиқилди. Келгусида Ўрта Осиё республикаларидаги олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ана шу «ақлли» машина билан тўла таъминланади.

А.АЛИЕВ.

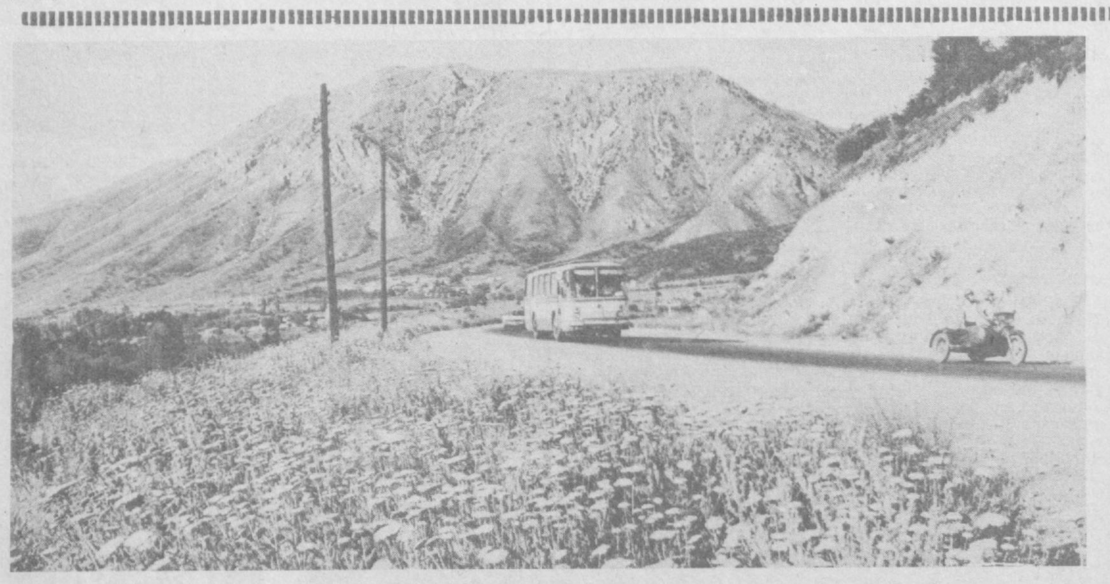

Тоғ йўлларида...

В. Портнов фотоэтюди.

БИЗГА ЁЗАДИЛАР

ЛИМОНАД ЦЕХИ ИШГА ТУШДИ

● **ЎРТА ЧИРЧИҚ.** Тўйтепада — район тайёрлов идораси қошида янги лимонад цехи қуриб фойдаланишга топширилди. Цехда ҳар куни 200—250 гектолитр лимонад ва 100—150 килограммдан турли хил музқаймоқлар тайёрланиб, район аҳолисига етказиб берилмоқда.

А. МЎМИНОВ.

ПОСЁЛКА ЧИРОЙ ОЧМОҚДА

● **ҒАЛАБА.** Райондаги «Мингчинор» посёлкаси кун сайин гўзаллашиб бормоқда. Йўллар ва хиёбонлар четига ўтқазилган иҳота дарахтлари, замонавий типда қад ростлаётган турар-жой бинолари, маданий-маиший хизмат кўрсатиш объектлари посёлка кўркига-кўрк қўшмоқда.

Яқиндагина фойдаланишга топширилган 1200 ўринли икки қаватли мактаб биноси, ҳаммом, аралаш моллар билан савдо қилувчи магазин, маиший хизмат кўрсатиш уйи ҳам посёлка қиёфасини ўзгартириб юборди.

ДАЛАДА ЯНГРАР ТАРОНА

● **ОҚҚЎРҒОН.** Район маданият уйининг «Наврўзи ажам» халқ ашула ва рақс ансамбли иштирокчилари ҳар куни тушлик пайтида дала шийпонларида бўлиб, ўз санъатларини кўрикдан ўтказмоқдалар.

Ёш санъаткорлар куни кеча «Ленинобод» колхозининг 10- ва 11-бригадалари пахтакорлари ҳузурида навбатдаги концерт программасини намойиш этишди. Программадан меҳнат ва муҳаббатни мадҳ этувчи номерлар билан бир қаторда ҳарбий-ватанпарварлик мавзуидаги қўшиқлар ҳам кенг ўрин олган. Бу қўшиқларни Баҳодир Юсупов, Олимжон Эргашев, Ёқубжон Маматхўжаев, Эргаш Ҳошимов сингари хушовоз хонандалар маҳорат билан ижро этиб, меҳнаткашлар олқишига сазовор бўлишмоқда.

Т. ЗОКИРОВ.

СПАРТАКИАДА ОДИМЛАРИ

СССР халқлари ёзги VIII Спартакиадаси программаси асосида 26 июлда бўлиб ўтган мусобақалардан сўнг яна 8 та медаллар комплекти эгаларини топди.

● **ЧИМ УСТИДА ХОККЕЙ. Группалардаги саралаш ўйинлари тугади. Республикамиз вакиллари 5 та ўйин ўтказиб, 4 тасида ғалабага эришдилар ва 8 очко билан иккинчи ўринни эгаллашди. Медаллар учун курашни Москва, РСФСР, Қозоғистон ва Ўзбекистон командалари давом эттирадиган бўлди. Ўзбекистон — Москва, Қозоғистон — РСФСР командалари ўзаро учрашади. Ғолиблар 1-, 2-ўрин учун, мағлубиятга учраган командалар эса 3-, 4-ўринлар учун даъвогарлик қиладилар.**

● **ШАХМАТ. Ўзбекистон спортчилари ўз группаларида Молдавия командасини енгиб, РСФСР коллективидан мағлубиятга учрагандан сўнг Белоруссия вакиллари билан учрашдилар. Ҳозирча ҳисоб 1:3. Тўрт ўйин кечиктирилди.**

● **ВЕЛОТРЕК. Александр Панфилов 1000 метрга жойидан гит пойгасида маррага бешинчи бўлиб келди ва команда жамғармасига 17 очко билан ҳисса қўшди.**

● **КЛАССИК КУРАШ. Кеча 57, 68, 82 ва 100 килограммгача вазнлилар баҳсида Спартакиада чемпионлари аниқланди. Ғолиблик учун республикамиздан 6 полвон — К. Фатхулин, И. Ҳамроев, Р. Қудратов, А. Баранов, Н. Кузнецов ва С. Абдураимовлар курашни давом эттирмоқдалар. Улар учинчи даврага чиқишди. Полвонларимиз ҳозиргача 25 очкони қўлга киритиб, саккизинчи ўринни эгаллаб туришибди.**

БИРИНЧИ ЛИГАДА ҚОЛИШДИ

Баскетбол бўйича мамлакат чемпионати биринчи лигаси қатнашчилари мавсум ўйинларига якун ясадилар. Ўзбекистон давлат физкультура институти баскетболчилари биринчи лигада қолишди. Лекин қизларимизнинг ўйинлари мухлисларни қаноатлантирмади. Бир вақтлари олий лигада ўйнаб, тажриба орттирган командамизнинг бугунги аҳволи мухлисларни ташвишга солмоқда. Спортчиларимиз агар охирги турда Бокунинг «Ганжлик» командасига ютқазиб қўйганларида биринчи лига билан хайрлашар эдилар. Спортчиларимиз 84:73 ҳисобида ғалабага эришиб, 15 очко билан 15-ўринда қолишди. 16—17 ўринларни эгаллаган Душанбенинг «Спартак» ва Ашхободнинг «Заҳмат» командалари биринчи лигадан тушиб кетишди.

Редактор ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

ХАЙРЛИ КУН

Кунлар югурикдир, кунлар—чопағон,
Умр онларининг шўх кулиши бор.
Ҳаётдан ҳақини сўрайди инсон,
Чунки ҳар бир кунда ўз улуши бор.

Эртани ўйласам: чеҳралар гулгун,
Боғу-чаманларда сайрли кун бу.
Тинчлик, осойишта ўтмоқда бугун,
Чўнг ҳаёт бобида хайрли кун бу!

Мен-ку кунларимни санамасман ҳеч,
Гоҳ сокин, гоҳ эса ғала-ғовур у.
Бир куни қалбимни иситса севинч,
Ўзга кун мунғайиб аста совур у.

Кимнидир дилида чўнг орзуси бор.
Ҳақини кунлардан узиб олғуси.
Ҳар дамнинг ўз юки, тарозуси бор,
Кимдир шу бир дамда мангу қолғуси!

Ўтган кунларимни ҳеч санамайман,
Аммо ҳар онимдан уним сўрайман.

Ҳаётдан насибанг ол, десалар, мен—
Тотли ўтган ҳар бир куним сўрайман!
Кунларим, кунларим! Мунча
чопқирсиз!..

Асов дарё каби тошиб-жўшасиз.
Ва лекин тадбиркор, ишчан,
топқирсиз,
Умримга сездирмай бир кун қўшасиз.

Ва ҳаёт номли бу китоб қатидан
Меҳримни ардоқлаб қадам
ташлайман.
Эртанинг туганмас муҳаббатидан
Завқланиб, янги бир кунни
бошлайман.

Азизлар! Ҳар кимда бўлса муддао,—
Ўтган кунларидан қолдиргай севинч.
Ҳаммага ниятим битта доимо:
— Бугуннинг соз ўтсин!
Эртанг бўлсин тинч!

ТЎЛҚИН.

ҚОМАТИНГНИ БАЛАНД ТУТ

(Ўғлимга)

Букилиб юришни
қилмагил орзу,
Судралиш — иснодддир
инсон зотига.
Ўғлим, қоматингни
баланд тут мангу,
Асло доғ туширма йигит
отингга.
Бир ёнда онангу, бир
томонда мен,
Қўрқмагил, йиқилсанг
қолурмиз суяб.
Фақат сен мардона
ташлагил қадам,
Биз ортда қолурмиз
ойдин йўл тилаб.
Бизни улғайтирган бу
гулгун диёр, —
Дунёда тенги йўқ қадим
макондир.
Ўғлим, биз оламда чексиз
бахтиёр,
Юртимиз — қадрдон
Ўзбекистондир!
Арзийди минг бора
айласак таъзим,
Лаббай десак ҳар бир
юмуш-ишига.
Жонни фидо қилсак гар
бўлса лозим, —
Ортиқ шон жонимас
йигит кишига.
Ўғлим, қоматингни
баланд тут мангу, —
Кўриб ҳавас қилсин
сенга одамлар.

Абдуғаффор
ҚУЛМУРОДОВ.

УЙҚУСИЗЛИК

Шундайлар бор экан,
мижжа қоқмасдан
Уйқу не билмасдан
ўтаётганлар.
Кундузу кечанинг
қуроғин улаб
Тириклик пойини
ўпаётганлар.
Улар-ку тасодиф, хато
қурбони,
Бахтсиз ҳодисанинг тирик
далили.
Ажаб, бўлур экан
уйқусизликнинг
Учраб турадиган яна бир
хили.
Унга йўлиққанлар кўп
сипо, хушфеъл,
Гаплашиб қолсангиз кўй
дейсиз йили.
Уйи бор — кошона,
тагида улов,
Бироқ ҳаловат йўқ,
қинғирдир дили.
Уларнинг рақиби —
туннинг зулмати,
Тонггача ҳовучлаб келмас
уйқуси.
Қалбини кемириб борар
кун — кундан
Офофат каламуш —
қўрқув туйғуси.
Бугун шу гапларнинг
келди мавруди,
Юракда неки бор,
айтаман тикка.
Нотоза кимсалар маҳкум
бир умр
Энг олий жазога —
уйқусизликка!

Нурилла ОСТОНОВ.

САНЪАТИМИЗНИНГ ЁШ АВЛОДИ

ҲАЁТДАН ИЛҲОМ ОЛИБ...

«ҲАРАКАТДА жонли ва ўлик нуқталар бор. Бу ҳақиқий математика», — деган эди буюк рус рассоми В. Суриков. Ана шу нуқтани топиш рассом учун энг муҳим вазифалардан бири эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Шу маънода ўзбек диёрини, унинг одамларини ўзига хос талқин этишга интилаётган рассомлардан бири — Тешабой Пирматовдир.

Бўлғуси рассом ижодий таълимни Тошкент театр ва рассомчилик институтининг рангтасвир бўлимида профессорлар Р. Аҳмедов ва М. Саидовдан олди. Ўша даврдаёқ у Шаҳрисабз ва Хива гилам тўқиш фабрикасида бўлиб, қўли гул ишчилар ҳаётидан яратган «Гилам тўқувчилар» асари санъат мухлисларига манзур бўлган эди. Шундан буён анча вақт ўтди. Рассом тез-тез сафарларда бўлди. Унинг «Буларга тинчлик керак» номли картинаси шундай сафарларнинг бирида вужудга келди. Унда кўкаламзорда осойишта уйқуга кетган она ва бола тасвирланган. Уларнинг кўриниши, инсон учун яратилган ноз-неъматлар дунёда ҳукм сурган тинчлик туфайли гуллаб-яшнаб, гўзаллик кашф этган табиатнинг дилрабо бир бўлаги ниҳоятда поэтик руҳ касб этган. Бу осойишталик ва гўзаллик образларга сингдириб юборилган.

Рассомнинг ютуғи шундаки, у дала меҳнаткашлари ҳаётини яхши билади, чунки у қишлоқда ўсиб-улғайган. Ўша пайтдаёқ кишилар руҳияти, яшаш шароити, кундалик меҳнат қувончи ижодкор қалбида теран таассурот қолдирган. Шунинг учун ҳам ижодкорнинг қайси расмини олиб қарамайлик, дала меҳнаткашларининг ёрқин сиймоси, кундалик шижоати ўз аксини топади. Рассом асарларида уларнинг меҳнат жараёни, ҳордиқ пайти ёки ўйга толган кайфияти ифода этилади. Хуллас, рассом дала меҳнаткашларининг кўп қиррали ҳаёти ва кундалик фаолиятини атрофлича ифода этади. Шу руҳият ижодкор изланишларининг негизи бўлиб хизмат қилади. Рассомнинг турли йилларда яратилган «Сувчи», «Дугоналар», «Сокинлик», «Баҳор» асарлари фикримизнинг далилидир. Улардаги ҳар бир композиция, ҳар бир мотив эсда қоладиган даражада ҳаётий акс эттирилган.

Рассом ижодида кенг ўзлаштирилган ва талқин қилинган мавзулардан бири — пиллачилар ҳаётидир. Бу мавзуга санъаткор турли усулларда ёндашиб, «кумуш тола» етиштираётган қишлоқ аёллари, дала аҳлининг меҳнатини куйлайди. Масалан, рассом «Пилла» (1974) суратида меҳнат жараёни, яъни хотин-қизлар ва улар даврасида ёғду сочиб турган пилла уюмларини оқиш рангда, киши эътиборига тез таъсир этадиган нисбатда тасвирлаган. Турли хатти-ҳаракатлар ва ракурслардаги хотин-қизлар гавдасининг пластик кўриниши асар таъсирчанлигини оширган.

Рассомнинг «Чўпон оиласи» (1975) картинасида тушки дам олиш пайтида боласининг расм чизишини кузатиб, чой ичиб ўтирган чўпон тасвирланган. Рафиқаси эса куви пишиш билан банд. Рассом оила аъзолари психологияси ва ҳаёт тарзини юзага чиқаришга интилган. Асарда ёрқин ранглар воситасида замонамиз руҳи, мазмунан янги руҳиятга эга бўлган чўпонлар ҳаёти улар турмушининг бугунги кўриниши, фикрлаш доираси ифода этилган. Чўпон оиласида бўлажак санъаткорнинг туғилаётганлиги, уларнинг маънавий-руҳий тушунчасидаги кескин ўзгаришлар асарнинг асосий ғоясидир.

— Политрамнинг ёрқинлиги, — деб ҳикоя қилади рассом, — ҳаёт тафтидан, ўлкамиз ҳароратидан, кишиларнинг яшаш мазмунидан келиб чиқади. Айниқса, бу хусусият Сурхон водийсига чиққанимда яққол кўзга ташланди. Пахтани чеканка қилиш пайти, кўмкўк дала фонида меҳнат қилаётган хотин-қизларнинг қизғиш кийими худди эрта баҳор пайти тоғлардаги лолазорни эслатди. Ранглардаги бу кескин муносабат мени ижодга ундади. Буни ижодимда юзага чиқаришга интилдим...

Табиатнинг сўнгсиз гўзаллиги ва замондошларимиз меҳнатини куйлаётган рассом Тешабой Пирматовни янги мавзулар, янги асарлар кутмоқда...

А. ЭГАМБЕРДИЕВ,
санъатшунослик кандидати.

Реклама ва эълонлар

ТОШКЕНТ РАДИОТЕХНИКА ТЕХНИКУМИ

1983—1984 ўқув йили учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

РАДИОАППАРАТСОЗЛИК, МЕТАЛЛАРНИ ҚИРҚИБ ИШЛАШ

Техникумнинг кундузги бўлимига 8 йиллик маълумотга эга бўлган кишилар қабул қилинадилар.

ЎҚИШ МУДДАТИ: кундузги бўлимда (тўлиқсиз ўрта маълумот билан) радиоаппаратсозлик мутахассислиги бўйича 3 йилу 10 ой; металларни қирқиб ишлаш мутахассислиги бўйича 3 йилу 6 ой.

Кечки бўлимда (ўрта маълумот билан) радиоаппаратсозлик мутахассислиги бўйича 3 йилу 3 ой.

Тўлиқсиз ўрта мактабни аъло баҳолар билан тамомлаган ва тўлиқ ўрта мактабни олтин ёки кумуш медаль билан тамомлаганлар имтиҳонсиз қабул қилинади.

Қабул қилинган ўқувчилар стипендия билан таъминланадилар.

Аризалар кундузги бўлимга кирувчилардан 31 июлгача, кечки бўлимга кирувчилардан 15 ноябргача қабул қилинади.

Техникумга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат (асл нусхаси), медицина справкаси (286-форма) 3х4 см. ҳажмидаги 6 дона фотосурат, меҳнат дафтарчасидан кўчирма.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ: кундузги бўлимга кирувчилар (тўлиқсиз ўрта маълумотлилар) ўзбек ёки рус тилидан (диктант), математикадан (оғзаки): кечки бўлимга кирувчилар (тўлиқ ўрта маълумотлилар) ўзбек тили ва адабиётидан ёки рус тили ва адабиётидан (иншо), математикадан (оғзаки) имтиҳон топширадилар.

Имтиҳонлар кундузги бўлимда 1 августдан 20 августгача, кечки бўлимда 20 ноябргача ўтказилади.

Қабул комиссияси ҳар куни якшанбадан ташқари соат 10.00 дан 17.00 гача, шанба куни эса соат 9.00 дан 15.00 гача ишлайди.

Мурожаат учун адрес: Чилонзор район, 20 квартал, 200-мактаб, 74-автобуснинг «Москва» маҳалласи; 29, 87-автобусларнинг «Заргарлик заводи», 50, 78-автобусларнинг «Мевазор» бекатлари, 6, 11, 19-троллейбусларнинг «20 квартал» (охирги) бекати.

ЖАЗИРАМА — ҚЎРҚИНЧЛИ ЭМАС

Саратон жазирамаси... У кишини ҳолдан тойдириб, иш қобилиятини сусайтиради. Биз кечки салқин тушишини сабрсизлик билан кутсак-да, тун ҳам енгиллик беравермайди.

Фақат кондиционергина квартирада исталган салқин ҳавони бериши мумкин! Бу аппарат ҳавони 8—12 даража совутади, иссиқ ҳароратни автоматик тарзда сақлаб туради: керак бўлганда ҳавони шабадалатади, уни чангдан тозалайди.

КОНДИЦИОНЕР БИЛАН МУОМАЛА ҚИЛИШ ОСОН ВА СОДДА

Квартирангизда кондиционер бўлса, сиз бардам-бақувват, ғайрат ва шижоатли бўласиз!

«ЧИЛОНЗОР» МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИДА УШБУ КОНДИЦИОНЕРЛАР СОТУВГА ҚЎЙИЛГАН

БКО 500 (баҳоси 377 сўм 30 тийин).
БК — 2000 (баҳоси 362 сўм 30 тийин).
БК — 2500 (баҳоси 390 сўм 20 тийин), ҳажми 25,30 ва 35 квадрат метрли уй-жойлар ва хизмат хоналари учун мўлжалланган.

КОНДИЦИОНЕРЛАРНИ КРЕДИТГА ҲАМ СОТИБ ОЛИШ МУМКИН.
«ЧИЛОНЗОР» МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАМ МАГАЗИНИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ
(Телефон — 42-98-52).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ-1. 9.00 —«Время». 9.40— Спорт ахбороти. 9.55— Мультфильмлар. 10.25— Телевизион ҳужжатли фильм. 10.55 — «Ер мағзи». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия. 12.00 — «Дўстлик гуллари» 12.35 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.10—Концерт. 16.25—«Шахмат мактаби» 17.00 — «Ҳунар-техника билим юртларида нимага ва қандай қилиб ўргатишади!» 17.30 — «Александр Невский» Бадиий фильм. 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Коллектив нимага қодир». 20.00 — Фильм-концерт. 20.20 — «Ер мағзи». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия 21.30 — «Время». 22.05 — «От устида жон бер». Бадиий фильм. 23.20 — «Дунё воқеалари». 23.35 — СССР халқларининг ёзги VIII спартакиадаси. 24.00 — Спорт ахбороти.

МТ-II. 9.00 — Эрталабки гимнастика. 9.20 — Ҳаётни деб...». Бадиий фильм. 10.55 — Илмий-оммабоп фильмлар. 11.50 — «Ёзги кузатишлар». 12.10 — «Онамларнинг мактаби». 12.40 — «Горнчилар, қаердасиз?». 13.25 — Фильм-концерт. 13.55—СССР халқларининг ёзги VIII спартакиадаси. 14.25 — Концерт. 14.45 — «Солёний» лақабли кучук». Бадиий фильм. 15.55 — Испан тили. 16.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Ҳужжатли фильм. 19.05 — Спорт ахбороти. 19.35 — «Камалак». 20.00 — «Инсон ва қонун». 20.30 — «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 20.45 — «Адабий ўқиш». 21.30— «Время». 22.05 — Концерт.

ЎзТВ-I. 12.35 — «Китоб — бизнинг дўстимиз». 13.20 — «Халқ ижодиёти». 14.25 — «Улуғбек хазинаси». Кўп серияли видеофильм 3-серия. 18.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — «Экономика тежамли бўлиши керак». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Ўзбек адабиёти классиклари». 20.30 — «Ахборот» 20.50 — Концерт. 21.30— «Время». 22.05 —«Чорвачилик — зарбдор фронт». 22.25 — «Улуғбек хазинаси». Кўп серияли видеофильм. 4-серия. 23.30 — Янгиликлар.

ЎзТВ-II. 18.00 — Телефильмлар. 19.00 —«Классик куй саҳифалари». 19.40 — Реклама. 20.00 — Янгиликлар. 20.15 — «Филателистнинг ўлими». Бадиий фильм. 21.30 —МТ-II.

Ўзбекистон ССР Геология министрлиги Нефть ва газ конларининг геологияси ҳамда разведка қилиш институти маъмурияти, партия ташкилоти ва маҳаллий комитети сектор мудири, геология-минерология фанлари кандидати

Ҳамид Қудратуллаевич ИСМАТУЛЛАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент—П, ЛЕНИН кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь—334808, 325353, секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 325778, саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749, қишлоқ хўжалиги — 325647, пропаганда; совет қурилиши — 325645, фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553, адабиёт ва санъат — 325767, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354. Фотомухбир — 325894.